

EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA
EUROSYSTEM

KONVERGENČNÍ ZPRÁVA KVĚTEN 2007

ÚVOD

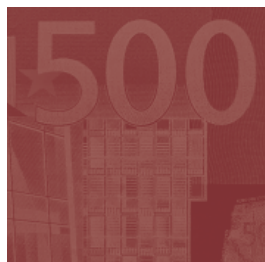
RÁMEC ANALÝZY

SHRUTÍ ZA JEDNOTLIVÉ
ZEMĚ

CS

EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA
EUROSYSTEM

V roce 2007
bude na všech
publikacích ECB
vyobrazen motiv
z bankovky
20 €.

ÚVOD

RÁMEC ANALÝZY

SHRNUTÍ ZA JEDNOTLIVÉ ZEMĚ

KONVERGENČNÍ ZPRÁVA
KVĚTEN 2007

© Evropská centrální banka, 2007

Adresa

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main
Německo

Poštovní adresa

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main
Německo

Telefon

+49 69 1344 0

Internet

<http://www.ecb.int>

Fax

+49 69 1344 6000

Telex

411 144 ecb d

Všechna práva vyhrazena.

Reprodukce pro vzdělávací a nekomerční účely je povolena za předpokladu, že je uveden zdroj.

Uzávěrka pro statistické údaje obsažené v této zprávě byla 26. dubna 2007.

ISSN 1725-9312 (tištěná verze)

ISSN 1725-9525 (online verze)

OBSAH

I	ÚVOD	5
2	RÁMEC ANALÝZY	
	2.1 HOSPODÁŘSKÁ KONVERGENCE	7
	2.2 SLUČITELNOST VNITROSTÁTNÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ SE SMLOUVOU	16
3	SHRNUTÍ ZA JEDNOTLIVÉ ZEMĚ	
	3.1 KYPR	37
	3.2 MALTA	41
	GLOSÁŘ	45

Zajímáte-li se o podrobnější informace o hospodářské konvergenci a slučitelnosti legislativy, využijte prosím úplnou verzi této zprávy (v angličtině), která je k dispozici na adrese <http://www.ecb.int>. Tištěnou kopii lze od ECB získat na požádání.

ZKRATKY

ZEMĚ

BE	Belgie	LU	Lucembursko
BG	Bulharsko	HU	Maďarsko
CZ	Česká republika	MT	Malta
DK	Dánsko	NL	Nizozemsko
DE	Německo	AT	Rakousko
EE	Estonsko	PL	Polsko
IE	Irsko	PT	Portugalsko
GR	Řecko	RO	Rumunsko
ES	Španělsko	SI	Slovinsko
FR	Francie	SK	Slovensko
IT	Itálie	FI	Finsko
CY	Kypr	SE	Švédsko
LV	Lotyšsko	UK	Velká Británie
LT	Litva		

OSTATNÍ

BIS	Banka pro mezinárodní platby
CPI	index spotřebitelských cen
ECB	Evropská centrální banka
EER	efektivní směnný kurz
EMI	Evropský měnový institut
ERM	mechanismus směnných kurzů
ESA 95	Evropský systém účtů 1995
ESCB	Evropský systém centrálních bank
EU	Evropská unie
EUR	euro
HDP	hrubý domácí produkt
HICP	harmonizovaný index spotřebitelských cen
HMU	Hospodářská a měnová unie
ILO	Mezinárodní organizace práce
MFI	měnová finanční instituce
MMF	Mezinárodní měnový fond
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PPI	index cen výrobců

V souladu s praxí Společenství jsou země EU uvedeny v této zprávě v abecedním pořádku podle názvu země v národním jazyce.

I ÚVOD

Euro bylo zavedeno 1. ledna 1999. V souladu s požadavky Smlouvy euro dosud přijalo 13 členských států Evropské unie. Posledním státem bylo Slovinsko, které zavedlo euro 1. ledna 2007. Po rozšíření v roce 2004 a 2007 je nyní v EU 14 členských států, které se plně neúčastní Hospodářské a měnové unie (HMU) a dosud nepřijaly euro.

Tato Konvergenční zpráva byla vypracována poté, co Kypr a Malta podaly dne 13. a 27. února 2007 žádosti o posouzení konvergence. Vypracováním této zprávy Evropská centrální banka (ECB) splňuje požadavky článků 122 odst. 2 a 121 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství (Smlouva), podle nichž je povinna nejméně jednou za dva roky nebo na žádost členského státu s dočasnou výjimkou podat Radě Evropské unie zprávu „o pokroku dosaženém členskými státy při plnění jejich závazků týkajících se uskutečňování hospodářské a měnové unie“. Stejným úkolem byla pověřena i Evropská komise, která rovněž připravila zprávu, a obě zprávy se Radě EU předkládají souběžně.

ECB v této zprávě používá stejný přístup jako v předchozích Konvergenčních zprávách. Hodnotí, zda v případě těchto dvou zemí bylo dosaženo vysokého stupně udržitelné hospodářské konvergence, zda je jejich národní legislativa kompatibilní se Smlouvou, a zda jsou plněny statutární požadavky, které jsou předpokladem pro to, aby se národní centrální banky (NCB) plně začlenily do Eurosystemu.

Hodnocení procesu hospodářské konvergence do značné míry závisí na kvalitě a důvěryhodnosti použitých statistických údajů. Sestavování a vykazování statistik, zejména pokud jde o údaje o veřejných financích, nesmí podléhat politickým motivům. Členské státy by měly považovat kvalitu a důvěryhodnost svých statistik za prioritu a zajistit, aby při jejich přípravě fungoval odpovídající systém pojištění. Dále by měly v oblasti statistiky uplatňovat určité minimální standardy. Tyto standardy by měly podpořit nezávislost, důvěryhodnost a odpovědnost národních statistických úřadů a také přispět k důvěře v kvalitu fiskálních statistik (viz statistická příloha ke kapitole 4).

Struktura této Konvergenční zprávy je následující. Kapitola 2 popisuje systém používaný k hodnocení hospodářské a právní konvergence. Kapitola 3 obsahuje shrnutí za jednotlivé země, která uvádějí hlavní výsledky hodnocení hospodářské a právní konvergence. Kapitola 4 zkoumá podrobněji stav hospodářské konvergence v každém z obou hodnocených členských států a uvádí přehled statistických metod pro výpočet konvergenčních ukazatelů. Kapitola 5 se zabývá souladem mezi národní legislativou každého členského státu, a to včetně statutu jeho NCB, a články 108 a 109 Smlouvy a Statutem Evropského systému centrálních bank (ESCB).

2 RÁMEC ANALÝZY

2.1 HOSPODÁŘSKÁ KONVERGENCE

K hodnocení stavu hospodářské konvergence ve dvou sledovaných členských státech používá ECB společný rámec pro analýzu, kterou aplikuje pro každou jednotlivou zemi individuálně. Tento společný rámec je zaprvé založen na ustanoveních Smlouvy a jejich aplikaci Evropskou centrální bankou, pokud jde o cenový vývoj, stav veřejných financí, poměr dluhu k HDP, devizové kurzy a dlouhodobé úrokové sazby společně s dalšími faktory. Zadruhé je tento rámec založen na řadě dalších retrospektivních a výhledových ekonomických ukazatelů, které jsou považovány za vhodné pro podrobnější hodnocení udržitelnosti konvergence. Rámečky 1 až 4 obsahují krátké citace z jednotlivých ustanovení Smlouvy a popisují metodiku, kterou ECB používá při uplatňování těchto ustanovení.

Pro zajištění kontinuity a rovného přístupu ke všem státům vychází tato zpráva ze zásad stanovených v předchozích zprávách, které vydala ECB (a předtím Evropský měnový institut). Zejména při uplatňování kritérií konvergence se ECB řídí několika základními zásadami. Zaprvé, interpretace a uplatňování jednotlivých kritérií je velice striktní. Důvodem této zásady je skutečnost, že hlavním účelem kritérií konvergence je zajistit, aby se členy eurozóny mohly stát pouze ty členské země, v nichž hospodářská situace umožňuje udržování cenové stability a celistvosti eurozóny. Zadruhé, kritéria konvergence tvoří koherentní a integrovaný celek a musí být splněna všechna. Smlouva přikládá všem kritériím stejný význam a neurčuje pro ně žádnou hierarchii. Zatřetí, kritéria konvergence musí být splněna na základě skutečných údajů. Začtvrté, uplatňování kritérií konvergence by mělo být konzistentní, transparentní a srozumitelné. Navíc je třeba znovu zdůraznit, že konvergence musí být dosahováno trvale, nikoliv pouze v určitém časovém okamžiku. Hodnocení provedená v jednotlivých státech proto posuzují udržitelnost konvergence.

Z tohoto důvodu je hospodářský vývoj ve sledovaných zemích hodnocen z historické perspektivy a posuzuje se v zásadě za období posledních deseti let. Díky tomu lze lépe určit, do jaké míry jsou současné úspěchy výsledkem skutečných strukturálních změn, což by zase mělo umožnit lepší posouzení udržitelnosti hospodářské konvergence.

Kromě hodnocení minulého vývoje se však v přiměřeném rozsahu také posuzují předpoklady ohledně budoucího vývoje. V této souvislosti je zvláštní pozornost věnována skutečnosti, že udržitelnost příznivého ekonomického vývoje je značně závislá na vhodných a dlouhodobých reakcích hospodářské politiky na stávající i budoucí problémy a úkoly. Celkově se zdůrazňuje, že zajištění udržitelnosti hospodářské konvergence závisí jak na dosažení zdravé výchozí pozice, tak na realizaci hospodářské politiky po zavedení eura.

Tento společný rámec je individuálně aplikován pro oba posuzované členské státy. V souladu s ustanovením čl. 121 Smlouvy je třeba tato hodnocení, která se soustřeďují na hospodářské výsledky jednotlivých členských států, posuzovat odděleně.

Uzávěrka statistických údajů pro tuto Konvergenční zprávu byla 26. dubna 2007. Statistické údaje použité při uplatňování kritérií konvergence poskytla Evropská komise (viz také statistická příloha ke kapitole 4 a tabulky a grafy), v případě dlouhodobých úrokových sazeb ve spolupráci s ECB. Konvergenční údaje o cenách a dlouhodobých úrokových sazbách jsou uváděny za období do března 2007, což je poslední měsíc, za který byly k dispozici údaje o harmonizovaných indexech spotřebitelských cen (HICP). V případě měsíčních údajů o směnných kurzech končí období pro hodnocení v této zprávě v březnu 2007, zatímco denní údaje jsou uváděny do 26. dubna 2007. Údaje o fiskálních pozicích zahrnují období do roku 2006. Přihlíží se také k prognózám z různých zdrojů, k nejnovějším konvergenčním programům členských států a dalším informacím, které jsou považovány za důležité pro posuzování udržitelnosti konvergence v budoucnu. Ekonomická prognóza Evropské komise z jara 2007, která je v této zprávě také zohledněna, byla vydána dne 7. května 2007. Generální rada ECB ji přijala dne 14. května 2007.

Pokud jde o cenový vývoj, jsou příslušná ustanovení Smlouvy a jejich uplatňování ze strany ECB popsána v rámečku 1.

Rámeček 1

Cenový vývoj

I Ustanovení Smlouvy

Článek 121 odst. 1 první odrážka Smlouvy vyžaduje:

„dosažení vysokého stupně cenové stability patrné z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše tří členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků“.

Článek 1 Protokolu o kritériích konvergence, jak jsou uvedena v čl. 121 Smlouvy, stanoví, že:

„kritérium cenové stability, jak je uvedeno v čl. 121 odst. 1 první odrážce, znamená, že členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, jež nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků. Inflace se měří pomocí indexu spotřebitelských cen na srovnatelném základě s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.“

2 Uplatňování ustanovení Smlouvy

V rámci této zprávy uplatňuje ECB ustanovení Smlouvy následovně:

- Zaprvé, pokud jde o „průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením“, vypočítala se míra inflace na základě změny posledního dostupného dvanáctiměsíčního průměru HICP oproti předchozímu dvanáctiměsíčnímu průměru. Referenční období používané v této zprávě pro míru inflace je tedy duben 2006 až březen 2007.
- Zadruhé, vymezení „nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků“, jež se používá ke stanovení referenční hodnoty, bylo aplikováno za použití neváženého aritmetického průměru měř inflace následujících tří zemí EU, které vykázaly nejnižší míry inflace: Finska (1,3%), Polsko (1,5%) a Švédsko (1,6%). Výsledkem je průměrná míra inflace ve výši 1,5%, a po přičtení 1,5 procentního bodu se referenční hodnota rovná 3,09%.

Inflace se měří pomocí HICP, který byl zaveden pro účely hodnocení konvergence v oblasti cenové stability na srovnatelném základě (viz statistická příloha). Průměrná míra inflace v eurozóně je pro informaci uvedena ve statistické části této zprávy.

Pro podrobnější hodnocení udržitelnosti cenového vývoje je průměrná míra inflace měřena pomocí HICP během dvanáctiměsíčního referenčního období od dubna 2006 do března 2007 posuzována s ohledem na hospodářské výsledky sledovaných členských států v oblasti cenové stability za posledních deset let. V této souvislosti je pozornost věnována orientaci měnové politiky, a zejména otázce, zda se měnové instituce soustředily v první řadě na

dosažení a udržení cenové stability, a zároveň se posuzuje nakolik k dosažení tohoto cíle přispěly další oblasti hospodářské politiky. Zvažovány jsou také vlivy makroekonomického prostředí na dosažení cenové stability. Cenový vývoj se posuzuje s ohledem na podmínky nabídky a poptávky. Přitom se mimo jiné zkoumají faktory ovlivňující náklady na jednotku pracovní síly a dovozní ceny. V neposlední řadě se přihlíží také k vývoji dalších relevantních cenových indexů (např. HICP bez započtení cen nezpracovaných potravin a energií, národního indexu spotřebitelských cen, indexu spotřebitelských cen bez započtení změn v čistých nepřímých daních, deflátoru soukromé spotřeby, deflátoru HDP a výrobních cen). Z hlediska perspektivy je uveden pohled na vývoj inflace v následujících letech, včetně prognóz významných mezinárodních organizací a účastníků trhu. Zkoumají se také strukturální faktory, které jsou relevantní pro udržení prostředí napomáhajícího cenové stabilitě po zavedení eura.

Pokud jde o fiskální vývoj, jsou příslušná ustanovení Smlouvy i jejich uplatňování ze strany ECB popsána v rámečku 2 spolu s procedurálními aspekty.

Rámeček 2

Fiskální vývoj

1 Ustanovení Smlouvy

Článek 121 odst. 1 druhá odrážka Smlouvy vyžaduje:

„dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí patrný ze stavů veřejných rozpočtů nevykazujících nadměrný schodek ve smyslu čl. 104 odst. 6“.

Článek 2 Protokolu o kritériích konvergence, na který se odkazuje v čl. 121 Smlouvy, stanoví, že:

„kritérium stavu veřejných financí uvedené v čl. 121 odst. 1 druhé odrážce této Smlouvy znamená, že v době šetření se na členský stát nevztahuje rozhodnutí Rady podle čl. 104 odst. 6 této Smlouvy o existenci nadměrného schodku“.

Článek 104 stanoví postup při nadměrném schodku. Podle čl. 104 odst. 2 a 3 Komise vypracuje zprávu, jestliže členský stát nesplní požadavky týkající se rozpočtové kázně, zejména když:

- (a) poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu překročí referenční hodnotu (stanovenou v Protokolu o postupu při nadměrném schodku jako 3 % HDP), ledaže by:
 - buď poměr podstatně a nepřetržitě klesal a dosáhl úrovně, která se blíží doporučené hodnotě,
 - nebo by překročení doporučené hodnoty bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstal blízko k doporučené hodnotě,
- (b) poměr veřejného dluhu k hrubému domácímu produktu překročí doporučenou hodnotu (stanovenou v Protokolu o postupu při nadměrném schodku jako 60 %

HDP), ledaže se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k doporučené hodnotě.

Zpráva, kterou zpracovává Komise, musí navíc přihlédnout k tomu, zda schodek veřejných financí překračuje veřejné investiční výdaje, i ke všem dalším rozhodujícím faktorům včetně střednědobé hospodářské a rozpočtové pozice členského státu. Komise může také vypracovat zprávu, je-li i přes plnění kritérií toho názoru, že v některém členském státě existuje riziko nadměrného schodku. Zprávu Komise zhodnotí ve svém stanovisku Hospodářský a finanční výbor. Následně Rada podle čl. 104 odst. 6 na doporučení Komise a po zvážení připomínek, které dotyčný členský stát případně učiní, kvalifikovanou většinou po celkovém zhodnocení rozhodne, zda nadměrný schodek existuje.

2 Uplatňování ustanovení Smlouvy

Pro zhodnocení stavu konvergence vyjádří ECB své stanovisko k fiskálnímu vývoji. Pokud jde o její udržitelnost, ECB hodnotí klíčové ukazatele fiskálního vývoje v letech 1997 až 2006, posuzuje jeho perspektivu a problémy veřejných financí a zaměřuje se na vztah mezi schodkem a vývojem dluhu.

V souvislosti s čl. 104 ECB na rozdíl od Komise nemá žádnou formální úlohu v postupu při nadměrném schodku. Ve zprávě ECB se pouze uvádí, zda daná země právě podléhá postupu při nadměrném schodku.

Pokud jde o ustanovení Smlouvy vyžadující posouzení, zda se v případě veřejného dluhu převyšujícího 60 % HDP tento poměr „dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k doporučené hodnotě“, zkoumá ECB trendy dřívějšího a budoucího poměru dluhu k HDP.

Hodnocení fiskálního vývoje vychází z údajů získaných z národních účtů sestavených v souladu s Evropským systémem účtů 1995 (viz statistická příloha). Většina údajů uvedených v této zprávě byla poskytnuta Komisí v dubnu 2007 a zahrnuje vládní finanční pozice za období 1997 až 2006 a dále prognózy Komise pro rok 2007.

Pokud jde o udržitelnost veřejných financí, výsledek v referenčním roce 2006 je posuzován podle hospodářských výsledků členských států za posledních deset let. Vychází se z vývoje veřejného dluhu v tomto období, stejně jako z faktorů, které jej zapříčiňují, tj. z rozdílu mezi růstem nominálního HDP a úrokovými sazbami, z primárního salda a z úpravy vztahu mezi schodkem a dluhem. Z tohoto pohledu lze získat další informace o tom, do jaké míry makroekonomické prostředí, zejména kombinace růstu a úrokových sazeb, ovlivnilo vývoj dluhu. Tento pohled také vypovídá o podílu fiskální konsolidace na tomto vývoji, což lze odvodit z primárního salda, a o roli zvláštních faktorů ve vztahu schodku a dluhu. Je zvažována také struktura veřejného dluhu, přičemž hlavní důraz se klade na podíly krátkodobého dluhu a dluhu v cizí měně a na jejich vývoj. Porovnáním těchto podílů se současnou mírou dluhu se zdůrazní citlivost fiskálního salda na změny ve směnných kurzech a úrokových sazbách.

Dále se zjišťuje vývoj poměru schodku k HDP. V souvislosti s tím je třeba mít na zřeteli, že změna tohoto poměru za rok je v případě každé země ovlivňována nejrůznějšími faktory. Tyto faktory se často dělí na „cyklické vlivy“, které odrážejí reakci schodku na změny v hospodářském cyklu, a na „necyklické vlivy“, které se často považují za odraz strukturálních nebo trvalých změn ve fiskální politice. U těchto necyklických vlivů, tak jak jsou kvantifikovány v této zprávě, však nelze očekávat, že budou zcela odrážet strukturální změny fiskálních pozic, neboť obsahují krátkodobé dopady na saldo rozpočtu vyplývající z vlivu opatření hospodářské politiky i zvláštních faktorů. Podrobně jsou analyzovány také trendy veřejných výdajů a příjmů v minulosti a identifikují se obecné směry konsolidace.

Při hodnocení předpokladů o budoucím vývoji se vychází z národních plánů rozpočtu a aktuálních prognóz Evropské komise pro rok 2007 a přihlíží se ke střednědobé fiskální strategii, která je zachycena v konvergenčním programu. Toto hodnocení zahrnuje posouzení předpokladů dosažení střednědobého cíle, jaký stanoví Pakt stability a růstu, jakož i výhled poměru dluhu k HDP na základě současné fiskální politiky. Důraz se také klade na dlouhodobá rizika týkající se udržitelnosti rozpočtových pozic, zejména pak na ta, která souvisí s problematikou demografických změn, s nefondovými veřejnými penzijními systémy a s vládními zárukami.

Pokud jde o vývoj směnných kurzů, jsou příslušná ustanovení Smlouvy i jejich uplatňování ze strany ECB popsána v rámečku 3.

Rámeček 3

Vývoj směnného kurzu

1 Ustanovení Smlouvy

Článek 121 odst. 1 třetí odrážka Smlouvy vyžaduje:

„dodržování normálního rozpětí stanoveného kurzovým mechanismem Evropského měnového systému po dobu nejméně dvou let, aniž by došlo k devalvaci vůči měně jakéhokoli členského státu“.

Článek 3 Protokolu o kritériích konvergence, na který se odkazuje v čl. 121 Smlouvy, stanoví, že:

„kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému, jak je uvedeno v čl. 121 odst. 1 třetí odrážce této Smlouvy, znamená, že členský stát alespoň po dobu posledních dvou let před šetřením dodržoval flukтуаční rozpětí stanovené mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému, aniž by byl směnný kurz

vystaven silným tlakům. Zejména pak nesměl členský stát v tomto období z vlastního podnětu devalvovat dvoustranný střední kurz své měny vůči měně kteréhokoli jiného členského státu.“

2 Uplatňování ustanovení Smlouvy

Pokud jde o stabilitu směnného kurzu, ECB zjišťuje, zda byl daný stát členem mechanismu směnných kurzů ERM II (který od ledna 1999 nahradil mechanismus ERM) po dobu alespoň dvou let před hodnocením konvergence, a zda během této doby nebyl kurz vystaven silným tlakům, zejména zda nedošlo k devalvaci vůči euru. V případě kratší účasti v mechanismu směnných kurzů se stejně jako ve dřívějších zprávách popisuje vývoj směnných kurzů během dvouletého referenčního období.

Hodnocení stability směnného kurzu vůči euru se zaměřuje na to, zda se směnný kurz pohyboval blízko centrální paritě v ERM II, zároveň však bere v úvahu faktory, které mohly vést k jeho apreciaci. To odpovídá přístupu použitému v minulosti. V tomto ohledu není širší flukтуаční pásma v rámci ERM II jednoznačným ukazatelem pro hodnocení kritéria stability kurzu.

K posouzení, zda kurz nebyl vystaven „silným tlakům“, se obecně používá: i) posouzení stupně odchylky směnných kurzů od středního kurzu v ERM II vůči euru, ii) ukazatele jako jsou kurzová volatilita vůči euru a její trend a také diferenciály krátkodobých úrokových sazeb vůči euru a jejich vývoj a iii) posuzování úlohy, jakou hrály devizové intervence.

Všechny bilaterální směnné kurzy pro referenční období od května 2005 do dubna 2007 jsou oficiální referenční kurzy ECB (viz statistická příloha).

Kypr i Malta se účastní mechanismu směnných kurzů ERM II od 2. května 2005, tj. nepatrně déle než dva roky před dokončením této zprávy. Vývoj kurzu jejich měn vůči euru je posuzován za období od 27. dubna 2005 do 26. dubna 2007 (tj. do uzávěrky údajů pro tuto zprávu). Od 26. dubna 2007 do 14. května 2007 (do data dokončení této zprávy) byly směnné kurzy měn obou států vůči euru stabilní.

Vedle vývoje nominálních směnných kurzů vůči euru se také krátce posuzují ukazatele svědčící o udržitelnosti stávající úrovně kurzu. Udržitelnost se posuzuje podle vývoje reálných dvojstranných kurzů a efektivních kurzů, běžného, kapitálového a finančního účtu platební bilance a čisté investiční pozice země vůči zahraničí za delší období. Pokud jde o integraci trhů, zkoumá se také podíl eurozóny na celkovém zahraničním obchodu dané země.

Pokud jde o vývoj dlouhodobých úrokových sazeb, jsou příslušná ustanovení Smlouvy i jejich uplatňování ze strany ECB popsána v rámečku 4.

Rámeček 4

Vývoj dlouhodobých úrokových sazeb

1 Ustanovení Smlouvy

Článek 121 odst. 1 čtvrtá odrážka Smlouvy vyžaduje:

„stálost konvergence dosažené členským státem a jeho účasti v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému, která se odráží v úrovních dlouhodobých úrokových sazeb“.

Článek 4 Protokolu o kritériích konvergence, na který se odkazuje v čl. 121 Smlouvy, stanoví, že:

„kritérium konvergence úrokových sazeb, jak je uvedeno v čl. 121 odst. 1 čtvrté odrážce této Smlouvy, znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků. Úrokové sazby se zjišťují na základě dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů, s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů platných v jednotlivých členských státech.“

2 Uplatňování ustanovení Smlouvy

V rámci této zprávy uplatňuje ECB ustanovení Smlouvy následovně:

- Zaprvé, pokud jde o „průměrnou dlouhodobou nominální sazbu“ sledovanou „v průběhu jednoho roku před šetřením“, byla dlouhodobá úroková sazba vypočtena jako aritmetický průměr za posledních dvanáct měsíců, za které byly údaje o HICP k dispozici. V této zprávě se vychází z referenčního období od dubna 2006 do března 2007.
- Zadruhé, vymezení „nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků“, které se používá k definici referenční hodnoty, bylo uplatněno tak, že byl použit nevážený aritmetický průměr dlouhodobých úrokových sazeb ve stejných třech státech EU, které byly použity pro výpočet referenční hodnoty pro kritérium cenové stability (viz rámeček 1). Dlouhodobé úrokové sazby těchto tří zemí byly v referenčním období následující: 3,8% (Švédsko), 3,9 % (Finsko) a 5,3% (Polsko). Průměrná úroková sazba byla tedy stanovena ve výši 4,4 %. Přičtením dvou procentních bodů byla následně získána referenční hodnota, která činí 6,4 %.

Úrokové sazby byly měřeny za použití dostupných harmonizovaných úrokových sazeb, tedy ukazatele, který byl vytvořen pro účely hodnocení konvergence (viz statistická příloha).

V případě země, za níž není k dispozici harmonizovaná dlouhodobá úroková sazba, se provádí v rámci možností široká analýza finančních trhů, při níž se bere v úvahu úroveň veřejného dluhu a další příslušné ukazatele s cílem zhodnotit stálost konvergence dosažené tímto členským státem a jeho účasti v systému ERM II.

Jak již bylo zmíněno výše, Smlouva výslovně odkazuje na „stálost konvergence“, kterou má odrážet úroveň dlouhodobých úrokových sazeb. Vývoj v referenčním období od dubna

2006 do března 2007 je proto porovnáván s vývojem dlouhodobých úrokových sazeb za posledních deset let (nebo za období, za které jsou údaje dostupné) a zkoumají se také hlavní faktory způsobující rozdíly oproti průměrným dlouhodobým úrokovým sazbám převládajícím v eurozóně.

V neposlední řadě čl. 121 odst. 1 Smlouvy vyžaduje, aby tato zpráva také přihlédla k několika dalším relevantním faktorům, a to zejména k „vývoji ECU, výsledkům integrace trhů, situaci a vývoji běžného účtu platební bilance a posouzení vývoje nákladů na jednotku pracovní síly a jiných cenových indexů“. Tyto faktory jsou posuzovány v kapitole 4 pod jednotlivými výše uvedenými kritérii. Vzhledem k zavedení eura 1. ledna 1999 se již neposuzuje vývoj ECU.

2.2 SLUČITELNOST VNITROSTÁTNÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ SE SMLOUVOU

2.2.1 ÚVOD

Čl. 122 odst. 2 Smlouvy ukládá ECB (a Komisi) povinnost nejméně jednou za dva roky, nebo na žádost členského státu, na který se vztahuje výjimka, podat Radě EU zprávu v souladu s postupem podle čl. 121 odst. 1. Každá taková zpráva musí zahrnovat hodnocení slučitelnosti vnitrostátních právních předpisů každého členského státu, na který se vztahuje výjimka, včetně statutu příslušné národní centrální banky, s články 108 a 109 Smlouvy a se Statutem Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky (dále jen „Statut“). Tato povinnost, jež se podle Smlouvy vztahuje na členské státy, na které se vztahuje výjimka, se též označuje jako „právní konvergence“. Při hodnocení právní konvergence se ECB neomezuje na formální hodnocení znění vnitrostátních právních předpisů, ale může také posoudit, zda provádění příslušných ustanovení odpovídá duchu Smlouvy a Statutu. ECB je zejména znepokojena nedávno zaznamenanými rostoucími známkami tlaku na rozhodovací orgány národních centrálních bank některých členských států, což by bylo v rozporu s duchem Smlouvy pokud jde o nezávislost centrálních bank. Proto než bude vydáno konečné kladné hodnocení se závěrem, že vnitrostátní předpisy členského státu jsou slučitelné se Smlouvou a Statutem, bude ECB pozorně sledovat vývoj.

ČLENSKÉ STÁTY, NA KTERÉ SE VZTAHUJE VÝJIMKA, A PRÁVNÍ KONVERGENCE

Kypr a Malta, jejichž vnitrostátní právní předpisy jsou v této zprávě hodnoceny, mají status členských států, na které se vztahuje výjimka, tj. dosud nepřijaly euro. Článek 4 Aktu o podmínkách přistoupení¹ stanoví, že: „Každý nový členský stát se účastní hospodářské a měnové unie ode dne přistoupení jako členský stát, na který se vztahuje výjimka ve smyslu článku 122 Smlouvy o ES“.

¹ Akt o podmínkách přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyprské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie (Úř. věst. L 236, 23.9.2003, s. 33). Pokud jde o Bulharsko a Rumunsko, viz čl. 5 Aktu o podmínkách přistoupení Bulharské republiky a Rumunska a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie (Úř. věst. L 157, 21.6.2005, s. 203).

ECB posoudila úroveň právní konvergence na Kypru a Maltě včetně legislativních opatření, jež tyto státy přijaly nebo jež musí přijmout, aby dosáhly tohoto cíle.

Cílem hodnocení právní konvergence je usnadnit Radě EU rozhodnutí o tom, které členské státy „splňují podmínky nezbytné pro přijetí jednotné měny“. V právní oblasti se tyto podmínky týkají zejména nezávislosti centrální banky a právní integrace národních centrálních bank do Eurosystemu.

STRUKTURA PRÁVNÍHO HODNOCENÍ

Právní hodnocení používá v zásadě stejný systém jako předchozí zprávy ECB a EMI o právní konvergenci – jedná se zejména o konvergenční zprávy ECB z prosince 2006 (o České republice, Estonsku, Kypru, Lotyšsku, Maďarsku, Maltě, Polsku, Slovensku a Švédsku), z května 2006 (o Litvě a Slovinsku), z let 2004 (o České republice, Estonsku, Kypru, Lotyšsku, Litvě, Maďarsku, Maltě, Polsku, Slovinsku, Slovensku a Švédsku), 2002 (o Švédsku) a 2000 (o Řecku a Švédsku) a o konvergenční zprávu EMI z roku 1998. Slučitelnost vnitrostátních právních předpisů se také posuzuje ve světle veškerých legislativních změn, které byly přijaty před 15. březnem 2007.

2.2.2 ROZSAH ÚPRAV

2.2.2.1 OBLASTI, KTERÉ JE TŘEBA PŘIZPŮSOBIT

S cílem určit oblasti, ve kterých je třeba vnitrostátní právní předpisy upravit, se posuzují tyto okruhy otázek:

- slučitelnost s ustanoveními o nezávislosti národních centrálních bank ve Smlouvě (článek 108) a Statutu (články 7 a 14.2) a dále s ustanoveními o zachování mlčenlivosti (článek 38 Statutu),
- slučitelnost se zákazem měnového financování (článek 101 Smlouvy) a zákazem zvýhodněného přístupu (článek 102 Smlouvy) a slučitelnost s požadavkem na jednotný způsob psaní názvu eura, který vyplývá z práva Společenství, a
- právní integrace národních centrálních bank do Eurosystemu (zejména pokud jde o články 12.1 a 14.3 Statutu).

2.2.2.2 „SLUČITELNOST“ VERSUS „HARMONIZACE“

Článek 109 Smlouvy vyžaduje, aby vnitrostátní právní předpisy byly „slučitelné“ se Smlouvou a se Statutem; případný nesoulad proto musí být odstraněn. Nadřazenost Smlouvy a Statutu nad vnitrostátními právními předpisy ani povaha nesouladu nemají vliv na požadavek dodržovat tuto povinnost.

Požadavek, aby vnitrostátní právní předpisy byly „slučitelné“, neznamená, že Smlouva vyžaduje „harmonizaci“ statutů národních centrálních bank, ať už mezi sebou navzájem, nebo se Statutem. Odlišnosti na vnitrostátní úrovni mohou i nadále existovat za předpokladu, že nezasahují do výlučné pravomoci Společenství v měnových záležitostech. Článek 14.4 Statutu umožňuje, aby národní centrální banky vykonávaly i jiné funkce než ty, které jsou uvedeny ve Statutu, pokud nejsou v rozporu s cíli a úkoly ESCB. Ustanovení statutů národních centrálních bank, která výkon těchto dalších funkcí dovolují, jsou jasným příkladem okolností, za nichž mohou být rozdíly zachovány. Výraz „slučitelný“ spíše znamená, že vnitrostátní právní předpisy a statuty národních centrálních bank musí být upraveny tak, aby byl odstraněn nesoulad se Smlouvou a Statutem a aby byl zajištěn potřebný stupeň integrace národních centrálních bank do ESCB. Upravena by měla být zejména veškerá ustanovení, která porušují nezávislost národní centrální banky ve smyslu Smlouvy a která jsou v rozporu s úlohou národní centrální banky jako nedílné součásti ESCB. Není proto dostačující spoléhat se k dosažení slučitelnosti výhradně na nadřazenost práva Společenství nad vnitrostátními právními předpisy.

Povinnost podle článku 109 Smlouvy se týká pouze nesouladu s ustanoveními Smlouvy a Statutu. Vnitrostátní právní předpisy, které nejsou slučitelné se sekundárními právními předpisy Společenství, by však s těmito sekundárními předpisy měly být uvedeny do souladu. Nadřazenost práva Společenství nemá vliv na povinnost přizpůsobit vnitrostátní právní předpisy. Tento obecný požadavek vyplývá nejen z článku 109 Smlouvy, ale také z judikatury Soudního dvora Evropských společenství.²

Smlouva a Statut nestanoví způsob, jakým mají být vnitrostátní právní předpisy upraveny. Lze tak učinit cestou odkazů na Smlouvu a Statut, začleněním jejich ustanovení s příslušným odkazem, odstraněním nesouladu nebo kombinací těchto metod.

² Viz mj. věc 167/73 *Komise Evropských společenství v. Francie*, [1974] Sb. rozh. 359 („Code du Travail Maritime“).

Nástrojem k dosažení a udržení slučitelnosti vnitrostátních právních předpisů se Smlouvou a Statutem je dále povinnost orgánů Společenství a členských států konzultovat ECB k návrhům právních předpisů spadajících do oblasti její působnosti, obsažená v čl. 105 odst. 4 Smlouvy a v článku 4 Statutu. Rozhodnutí Rady 98/415/ES ze dne 29. června 1998 o konzultacích vnitrostátních orgánů s Evropskou centrální bankou k návrhům právních předpisů³ výslovně vyžaduje, aby členské státy přijaly nezbytná opatření ke splnění této povinnosti.

2.2.3 NEZÁVISLOST NÁRODNÍCH CENTRÁLNÍCH BANK

Pokud jde o problematiku nezávislosti centrálních bank a zachování mlčenlivosti, bylo třeba vnitrostátní právní předpisy členských států, které do EU vstoupily v roce 2004, upravit tak, aby odpovídaly příslušným ustanovením Smlouvy a Statutu a byly účinné k 1. květnu 2004. Švédsko bylo povinno provést nezbytné změny s účinností ke zřízení ESCB dne 1. června 1998.

2.2.3.1 NEZÁVISLOST CENTRÁLNÍ BANKY

V listopadu 1995 vypracoval EMI seznam znaků nezávislosti centrální banky (podrobně jsou popsány v konvergenční zprávě z roku 1998), na jejichž základě se hodnotily tehdejší vnitrostátní právní předpisy členských států, zejména statuty národních centrálních bank. Koncepce nezávislosti centrální banky zahrnuje různé druhy nezávislosti, které musí být posuzovány odděleně: konkrétně jde o funkční, institucionální, osobní a finanční nezávislost. Během posledních let byly tyto aspekty nezávislosti centrální banky dále rozpracovány ve stanoviscích ECB. Hodnocení úrovně sbližování vnitrostátních právních předpisů členských států, na které se vztahuje výjimka, se Smlouvou a Statutem se na uvedených aspektech zakládá.

FUNKČNÍ NEZÁVISLOST

Nezávislost centrální banky není samoúčelná, je prostředkem k dosažení cíle, který by měl být jasně definován a který by měl být nadřazen jakýmkoli jiným cílům. Funkční nezávislost vyžaduje, aby prvořadý cíl každé národní centrální banky byl jasný a právně určitý a byl zcela v souladu s prvořadým cílem udržet cenovou stabilitu stanoveným Smlouvou. K tomu slouží nezbytné prostředky a nástroje, jimiž jsou národní centrální banky vybaveny v zájmu dosažení tohoto cíle, a to nezávisle na všech ostatních orgánech.

³ Úř. věst. L 189, 3.7.1998, s. 42.

Požadavek Smlouvy na nezávislost centrálních bank odráží všeobecně zastávaný názor, že prvořadý cíl udržovat cenovou stabilitu dokáže nejlépe zajistit zcela nezávislá instituce s přesně vymezeným mandátem. Nezávislost centrálních bank je plně slučitelná s odpovědností národních centrálních bank za svá rozhodnutí, což je důležitý aspekt pro zvýšení důvěry v jejich nezávislé postavení. Toto zahrnuje také transparentnost a dialog se třetími stranami.

Z hlediska časového horizontu ze Smlouvy jasně nevyplývá, odkdy musí národní centrální banky členských států, na které se vztahuje výjimka, plnit prvořadý cíl udržovat cenovou stabilitu stanovený v čl. 105 odst. 1 Smlouvy a v článku 2 Statutu. V případě Švédska se jednalo o to, zda má uvedený požadavek platit od okamžiku zřízení ESCB, nebo od přijetí eura. V případě členských států, které do EU vstoupily k 1. květnu 2004, se jednalo o to, zda by měl platit od tohoto data, či od přijetí eura. Zatímco čl. 105 odst. 1 Smlouvy se na členské státy, na které se vztahuje výjimka, nevztahuje (viz čl. 122 odst. 3 Smlouvy), článek 2 Statutu se na tyto členské státy vztahuje (viz článek 43.1 Statutu). ECB zastává názor, že povinnost národních centrálních bank mít cenovou stabilitu jako prvořadý cíl je dána od 1. června 1998 v případě Švédska a od 1. května 2004 v případě členských států, které vstoupily do EU k tomuto dni. Vychází se při tom ze skutečnosti, že jedna z hlavních zásad Společenství, a sice cenová stabilita (čl. 4 odst. 3 Smlouvy), platí rovněž pro členské státy, na které se vztahuje výjimka. Vychází se též z cíle Smlouvy, a sice, že všechny členské státy mají usilovat o makroekonomickou konvergenci včetně cenové stability, k čemuž mají sloužit i pravidelné zprávy ECB a Komise. Tento závěr je dále založen na samotné podstatě principu nezávislosti centrálních bank, který je opodstatněný pouze tehdy, má-li celkový cíl udržovat cenovou stabilitu přednost.

Hodnocení jednotlivých zemí v této zprávě je založeno na shora uvedených závěrech o tom, kdy národním centrálním bankám členských států, na které se vztahuje výjimka, vznikla povinnost mít cenovou stabilitu jako prvořadý cíl.

INSTITUCIONÁLNÍ NEZÁVISLOST

Zásada institucionální nezávislosti je výslovně vyjádřena v článku 108 Smlouvy a článku 7 Statutu. Tyto dva články zakazují národním centrálním bankám a členům jejich rozhodovacích orgánů vyžadovat nebo přijímat pokyny od orgánů či institucí Společenství, od vlád členských států či od jakéhokoli jiného subjektu. Kromě toho zakazují orgánům a institucím Společenství a vládám členských států, aby se snažily

ovlivňovat ty členy rozhodovacích orgánů národních centrálních bank, jejichž rozhodnutí mohou mít dopad na plnění úkolů národních centrálních bank, jež souvisejí s ESCB.

At' již je národní centrální banka státem vlastněným subjektem, zvláštním veřejnoprávním subjektem nebo jednoduše akciovou společností, existuje riziko, že její vlastník může z titulu svého vlastnictví uplatňovat vliv na rozhodování o úkolech souvisejících s ESCB. Takový vliv, at' už by byl vykonáván prostřednictvím akcionářských práv nebo jinak, může mít dopad na nezávislost národní centrální banky, a měl by proto být zákonem omezen.

Zákaz udílení pokynů

Práva třetích osob udílet pokyny národním centrálním bankám, jejich rozhodovacím orgánům či jejich členům jsou neslučitelná se Smlouvou a Statutem, pokud jde o úkoly, které souvisejí s ESCB.

Zákaz schvalování či rušení rozhodnutí a pozastavování či odkládání jejich účinnosti

Práva třetích osob schvalovat či rušit rozhodnutí národních centrálních bank nebo pozastavovat či odkládat jejich účinnost jsou neslučitelná se Smlouvou a Statutem, pokud jde o úkoly související s ESCB.

Zákaz přezkoumávat právní důvody rozhodnutí

Právo jiných subjektů než nezávislých soudů přezkoumávat právní důvody rozhodnutí, jež se týkají plnění úkolů souvisejících s ESCB, je neslučitelné se Smlouvou a Statutem, protože plnění těchto úkolů nesmí být přehodnocováno na politické úrovni. Právo guvernéra z právních důvodů pozastavit vykonatelnost rozhodnutí, která byla přijata rozhodovacími orgány ESCB či národních centrálních bank, a poté je předložit politickým orgánům ke konečnému rozhodnutí by se rovnalo vyžadování pokynů od třetích osob.

Zákaz účasti v rozhodovacích orgánech národních centrálních bank s právem hlasovat

Se Smlouvou a Statutem je neslučitelné, aby se zástupci třetích stran účastnili v rozhodovacím orgánu národní centrální banky a měli při tom právo hlasovat o záležitostech, které se týkají úkolů, jež národní centrální banka plní v souvislosti s ESCB, a to i v případě, že tento hlas není rozhodující.

Zákaz předběžných konzultací k rozhodnutím národní centrální banky

Výslovná zákonná povinnost národní centrální banky předem konzultovat třetí osoby poskytuje těmto osobám formální mechanismus k ovlivňování konečného rozhodnutí, a je tedy neslučitelná se Smlouvou a Statutem.

Dialog mezi národními centrálními bankami a třetími osobami, a to i když se zakládá na zákonné povinnosti poskytovat informace a vyměňovat si stanoviska, je však se zásadou nezávislosti centrální banky slučitelný za předpokladu, že:

- nevede k porušování nezávislosti členů rozhodovacích orgánů národní centrální banky,
- je plně respektováno zvláštní postavení guvernérů jako členů Generální rady ECB a
- je splněna povinnost mlčenlivosti vyplývající ze Statutu.

Schválení jednání členů rozhodovacích orgánů národní centrální banky třetími osobami

Ustanovení právních předpisů týkající se schvalování jednání členů rozhodovacích orgánů národní centrální banky (např. v souvislosti s účetnictvím) třetími osobami (např. vládou) by měla dostatečně zaručovat, aby tato pravomoc neovlivňovala schopnost jednotlivých členů národní centrální banky nezávisle přijímat rozhodnutí ve vztahu k úkolům souvisejícím s ESCB (či provádět rozhodnutí přijatá na úrovni ESCB). Doporučuje se, aby do statutů národních centrálních bank bylo za tímto účelem zapracováno výslovné ustanovení.

OSOBNÍ NEZÁVISLOST

Nezávislost centrální banky je dále zabezpečena ustanovením Statutu o záruce trvání funkčního období členů rozhodovacích orgánů národní centrální banky. Guvernéři jsou členy Generální rady ECB. Článek 14.2 Statutu stanoví, že statuty národních centrálních bank musí zejména stanovit, že funkční období guvernéra trvá nejméně pět let. Toto ustanovení guvernéra současně chrání před svévolným odvoláním tím, že stanoví, že guvernér může být z funkce odvolán pouze tehdy, přestane-li splňovat podmínky požadované k výkonu této funkce nebo se dopustí vážného pochybení, přičemž je dána možnost podat žalobu k Soudnímu dvoru Evropských společenství. Statuty národních centrálních bank musí toto ustanovení splňovat níže uvedeným způsobem.

Minimální funkční období guvernéra

V souladu s článkem 14.2 Statutu musí statuty národních centrálních bank stanovit, že funkční období guvernéra trvá nejméně pět let. To nevylučuje delší funkční období, přičemž statut, který stanoví funkční období na dobu neurčitou, není třeba upravovat, jsou-li důvody pro odvolání guvernéra v souladu s důvody uvedenými v článku 14.2 Statutu. Dochází-li k novelizaci statutu národní centrální banky, měla by příslušná novela vždy zaručit trvání funkčního období guvernéra a ostatních členů rozhodovacích orgánů, kteří musí guvernéra případně zastupovat.

Důvody pro odvolání guvernéra

Statuty národních centrálních bank musí zajistit, aby guvernér nemohl být odvolán z jiných důvodů, než které jsou uvedeny v článku 14.2 Statutu. Tento požadavek má zabránit tomu, aby instituce zúčastněné na jmenování guvernéra, zejména vláda nebo parlament, mohly guvernéra odvolat na základě vlastního rozhodnutí. Statuty národních centrálních bank by buď měly obsahovat důvody pro odvolání, které jsou v souladu s důvody uvedenými v článku 14.2 Statutu, nebo by neměly důvody pro odvolání upravovat vůbec (neboť článek 14.2 je přímo použitelný).

Záruka trvání funkčního období a důvody pro odvolání členů rozhodovacích orgánů národních centrálních bank jiných než guvernér, kteří se podílejí na plnění úkolů souvisejících s ESCB

Osobní nezávislost by byla ohrožena, pokud by stejná pravidla, která zaručují trvání funkčního období, a důvody pro odvolání guvernéra, neplatila i pro ostatní členy rozhodovacích orgánů národních centrálních bank, kteří se účastní plnění úkolů souvisejících s ESCB⁴. Různá ustanovení Smlouvy a Statutu vyžadují srovnatelnou záruku trvání funkčního období. Článek 14.2 Statutu neomezuje záruku trvání funkčního období pouze na guvernéra, jelikož článek 108 Smlouvy a článek 7 Statutu odkazují na „členy rozhodovacích orgánů“ národních centrálních bank, a nikoli výslovně na guvernéra. To platí zejména v případě, kdy je guvernér v kolektivu členů se stejnými hlasovacími právy prvním mezi rovnými, nebo v případě, že tito ostatní členové musí guvernéra případně zastupovat.

⁴ Viz: odstavec 8 stanoviska ECB CON/2004/35 ze dne 4. listopadu 2004 na žádost maďarského ministerstva financí k návrhu zákona, kterým se mění zákon o Magyar Nemzeti Bank, odstavec 8 stanoviska ECB CON/2005/26 ze dne 4. srpna 2005 na žádost Národní banky Slovenska k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 566/1992 Sb. o Národní bance Slovenska, ve znění pozdějších předpisů, a o změně některých zákonů, odstavec 3.3 stanoviska ECB CON/2006/44 ze dne 25. srpna 2006 na žádost Banca d'Italia k revizi statutu Banca d'Italia, odstavec 2.6 stanoviska ECB CON/2006/32 ze dne 22. června 2006 na žádost francouzského senátu k návrhu zákona o Banque de France a odstavec 2.3 a 2.4

Právo na soudní přezkum

V zájmu omezení politicky motivovaného rozhodování při hodnocení důvodů pro odvolání musí mít členové rozhodovacích orgánů národních centrálních bank právo předložit jakékoliv rozhodnutí o jejich odvolání nezávislému soudu.

Článek 14.2 Statutu stanoví, že guvernér národní centrální banky, který byl odvolán ze své funkce, může podat žalobu proti tomuto rozhodnutí k Soudnímu dvoru Evropských společenství. Vnitrostátní právní předpisy by buď měly odkazovat na Statut, nebo právo na podání žaloby k Soudnímu dvoru Evropských společenství nezmiňovat (neboť článek 14.2 Statutu je přímo použitelný).

Vnitrostátní právní předpisy by měly též stanovit právo na přezkum rozhodnutí o odvolání ostatních členů rozhodovacích orgánů národních centrálních bank, kteří se účastní plnění úkolů souvisejících s ESCB, národními soudy. Toto právo může buď vyplývat z obecných právních předpisů, nebo může být upraveno ve zvláštním ustanovení. I když lze říci, že toto právo existuje podle obecných právních předpisů, z důvodu právní jistoty by bylo vhodné toto právo na přezkum výslovně stanovit.

Ochrana proti střetu zájmů

Osobní nezávislost také vyžaduje, aby se zajistilo, že nedojde ke střetu zájmů mezi povinnostmi, které členové rozhodovacích orgánů národních centrálních bank mají vůči příslušné národní centrální bance (a rovněž povinnostmi guvernérů vůči ECB), a dalšími funkcemi, jež tito členové rozhodovacích orgánů, kteří se účastní plnění úkolů souvisejících s ESCB, vykonávají a jež by mohly ohrozit jejich osobní nezávislost. Členství v rozhodovacím orgánu, jenž se podílí na plnění úkolů souvisejících s ESCB, je v zásadě neslučitelné s výkonem jiných funkcí, které by mohly vést ke střetu zájmů. Členové rozhodovacích orgánů zejména nesmí zastávat funkci ani mít zájem, který by mohl ovlivnit jejich činnost, ať prostřednictvím funkce ve výkonné či zákonodárné složce státu, nebo regionální či místní samosprávě, nebo v obchodní organizaci. Zvláštní pozornost by se měla věnovat tomu, aby se zabránilo případnému střetu zájmů v případě členů rozhodovacích orgánů, kteří nevykonávají výkonné funkce.

stanoviska ECB CON/2007/6 ze dne 7. března 2007 na žádost německého ministerstva financí k návrhu 8. zákona, kterým se mění zákon o Deutsche Bundesbank.

FINANČNÍ NEZÁVISLOST

I když by národní centrální banka byla zcela nezávislá z funkčního, institucionálního a osobního hlediska (tzn., že tato nezávislost je zajištěna statutem národní centrální banky), její celková nezávislost by byla ohrožena, pokud by nemohla autonomně používat dostatečné finanční zdroje tak, aby mohla plnit svůj mandát (tj. plnit úkoly související s ESCB, jak jí to ukládá Smlouva a Statut).

Členské státy nesmějí své národní centrální banky přivést do situace, kdy by k plnění úkolů souvisejících s ESCB resp. Eurosystemem neměly dostatečné finanční zdroje. Je třeba poznamenat, že článek 28.1 a článek 30.4 Statutu umožňují, aby národní centrální banky byly vyzvány k poskytnutí prostředků k navýšení kapitálu ECB a ke složení dalších devizových rezerv.⁵ Článek 33.2 Statutu kromě toho stanoví⁶, že zaznamená-li ECB ztrátu, kterou nelze plně vyrovnat ze všeobecného rezervního fondu, může Rada guvernérů ECB rozhodnout o vyrovnání zbývajících ztrát z měnového příjmu příslušného účetního roku, a to poměrně až do výše částek přidělených národním centrálním bankám. Zásada finanční nezávislosti vyžaduje, aby plnění těchto ustanovení nenarušilo schopnost národní centrální banky vykonávat své funkce.

Zásada finanční nezávislosti dále znamená, že národní centrální banka musí mít dostatečné prostředky nejen k plnění úkolů souvisejících s ESCB, ale také k plnění svých vnitrostátních úkolů (např. financování své administrativy a vlastních operací).

Koncept finanční nezávislosti by proto měl být hodnocen z hlediska toho, zda třetí osoba může vykonávat přímý nebo nepřímý vliv nejen na funkce národní centrální banky, ale také na její schopnost (jak z hlediska provozního ve smyslu pracovních sil, tak z hlediska finančního ve smyslu dostatečných finančních zdrojů) vykonávat svůj mandát. V této souvislosti jsou zejména důležité čtyři aspekty finanční nezávislosti, které jsou uvedeny níže; některé tyto aspekty byly rozpracovány teprve nedávno.⁷ Jde o znaky finanční

⁵ Článek 30.4 Statutu platí pouze v rámci Eurosystemu.

⁶ Článek 33.2 Statutu platí pouze v rámci Eurosystemu.

⁷ Zásadními stanovisky ECB v této oblasti jsou:

- stanovisko CON/2002/16 ze dne 5. června 2002 na žádost irského ministerstva financí k návrhu zákona o Central Bank and Financial Services Authority of Ireland, 2002,
- stanovisko CON/2003/22 ze dne 15. října 2003 na žádost finského ministerstva financí k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon o Suomen Pankki a související zákony,
- stanovisko CON/2003/27 ze dne 2. prosince 2003 na žádost rakouského spolkového ministerstva financí k návrhu spolkového zákona o Národní nadaci pro výzkum, technologii a rozvoj,
- stanovisko CON/2004/1 ze dne 20. ledna 2004 na žádost hospodářského výboru finského parlamentu k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon o Suomen Pankki a související zákony,

nezávislosti, u kterých se nejvíce projevuje zranitelnost národních centrálních bank vůči vnějším vlivům.

Stanovení rozpočtu

Má-li třetí osoba pravomoc stanovovat nebo ovlivňovat rozpočet národní centrální banky, je to neslučitelné s finanční nezávislostí, ledaže by zákon obsahoval ochranné ustanovení v tom smyslu, že touto pravomocí nejsou dotčeny finanční prostředky nezbytné pro plnění úkolů národní centrální banky, které souvisejí s ESCB.

Účetní pravidla

Účetnictví by mělo být vedeno buď podle všeobecných účetních pravidel, nebo podle pravidel, která určí rozhodovací orgány národní centrální banky. Stanoví-li tato pravidla třetí osoby, musí v nich být alespoň přihlédnuto k tomu, co navrhovaly rozhodovací orgány národní centrální banky.

Roční účetní závěrka by měla být schvalována rozhodovacími orgány národní centrální banky ve spolupráci s nezávislými auditory a může podléhat následnému schválení třetími osobami (např. vládou nebo parlamentem). Pokud jde o zisk, měly by rozhodovací orgány národní centrální banky mít možnost o jeho výpočtu rozhodovat nezávisle a profesionálně.

V případě, že činnost národní centrální banky podléhá kontrole státního kontrolního úřadu nebo podobného orgánu pověřeného kontrolou vynakládání veřejných financí, měl by být rozsah kontroly právní úpravou jasně vymezen a neměla by jím být dotčena činnost nezávislých externích auditorů národní centrální banky ve smyslu článku 27.1 Statutu. Státní kontrola by měla být prováděna na nepolitickém, nezávislém a čistě profesionálním základě.

Rozdělení zisku, kapitál a finanční rezervy národních centrálních bank

Pokud jde o rozdělení zisku, může statut národní centrální banky stanovit, jak má být zisk rozdělen. Pokud taková ustanovení neexistují, měly by o rozdělení zisku profesionálně

-
- stanovisko CON/2006/38 ze dne 25. července 2006 na žádost Bank of Greece k návrhu ustanovení o pravomocích Bank of Greece v oblasti ochrany spotřebitele,
 - stanovisko CON/2006/47 ze dne 13. září 2006 na žádost Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky k návrhu změny zákona o České národní bance,
 - stanovisko CON/2007/8 ze dne 21. března 2007 na žádost Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky k některým ustanovením návrhu zákona, kterým se ve vztahu k České národní bance mění zákon o ochraně spotřebitele.

rozhodovat rozhodovací orgány národní centrální banky, a nikoliv třetí osoba na základě vlastního uvážení, ledaže by existovalo výslovné ustanovení, které by zaručovalo, že tím nejsou dotčeny finanční prostředky potřebné pro plnění úkolů národní centrální banky, jež souvisejí s ESCB.

Členský stát nesmí národní centrální bance uložit, aby snížila svůj základní kapitál bez předchozího souhlasu jejích rozhodovacích orgánů, což má zajistit, aby tato banka měla dostatečné finanční prostředky k plnění svého mandátu člena ESCB podle čl. 105 odst. 2 Smlouvy a podle Statutu. Pokud jde o finanční rezervy nebo prostředky na krytí nečekaných výloh, musí mít národní centrální banka volné ruce k tomu, aby si nezávisle vytvořila finanční rezervy k zajištění reálné hodnoty svého kapitálu a majetku.

Finanční odpovědnost za orgány dohledu

V některých členských státech jsou orgány finančního dohledu začleněny do národní centrální banky. To nepředstavuje žádný problém, pokud tyto orgány podléhají nezávislému rozhodování národní centrální banky. Jestliže však mohou tyto orgány dohledu na základě právní úpravy rozhodovat samostatně, je důležité zajistit, aby jimi přijímaná rozhodnutí neohrozila finance národní centrální banky jako celku. V těchto případech by vnitrostátní právní předpisy měly umožnit, aby národní centrální banky měly konečnou kontrolu nad veškerými rozhodnutími orgánů dohledu, která by mohla ovlivnit nezávislost národní centrální banky, zejména její finanční nezávislost.

2.2.3.2 ZACHOVÁNÍ MLČENLIVOSTI

Povinnost zachovávat služební tajemství, která je zaměstnancům ECB a národních centrálních bank uložena článkem 38 Statutu, může být podnětem k přijetí podobných ustanovení ve statutech národních centrálních bank nebo v právních předpisech členských států. Ze zásady nadřazenosti práva Společenství a předpisů přijatých na jeho základě také vyplývá, že vnitrostátní právní předpisy o přístupu třetích osob k dokumentům nesmějí vést k porušování úpravy zachování mlčenlivosti platné v rámci ESCB.

2.2.4 ZÁKAZ MĚNOVÉHO FINANCOVÁNÍ A ZVÝHODNĚNÉHO PŘÍSTUPU

2.2.4.1 ZÁKAZ MĚNOVÉHO FINANCOVÁNÍ

Zákaz měnového financování je stanoven v čl. 101 odst. 1 Smlouvy, který ECB i národním centrálním bankám členských států zakazuje poskytovat možnost přečerpání zůstatku bankovních účtů nebo jakýkoli jiný typ úvěru orgánům či institucím Společenství, ústředním vládám, regionálním nebo místním orgánům nebo jiným veřejnoprávními orgánům, jiným veřejnoprávními subjekty nebo podnikům veřejného práva členských států; rovněž je zakázán přímý nákup jejich dluhových nástrojů ECB nebo národními centrálními bankami. Smlouva obsahuje jednu výjimku z tohoto zákazu: odstavec 1 se nepoužije na úvěrové instituce ve veřejném vlastnictví, kterým musí být v souvislosti s poskytováním peněžních prostředků centrálními bankami poskytováno stejné zacházení jako soukromým úvěrovým institucím (čl. 101 odst. 2 Smlouvy). ECB a národní centrální banky mohou navíc pro výše uvedené subjekty veřejného sektoru působit jako fiskální agenti (článek 21.2 Statutu). Přesný rozsah uplatnění zákazu měnového financování je dále vyjasněn v nařízení Rady (ES) č. 3603/93 ze dne 13. prosince 1993, kterým se upřeshňují definice pro použití zákazů uvedených v člancích 104 a 104b odst. 1 Smlouvy⁸ (nyní články 101 a 103 odst. 1), z něhož jasně vyplývá, že tento zákaz zahrnuje veškeré financování závazků veřejného sektoru vůči třetím osobám.

Zákaz měnového financování má zásadní význam pro to, aby prvořadý cíl měnové politiky (tj. udržovat cenovou stabilitu) nebyl ohrožen. Financování veřejného sektoru centrální bankou navíc snižuje tlak na fiskální disciplínu. Aby se zajistilo důsledné uplatňování uvedeného zákazu, musí být tento zákaz, z něhož existuje pouze několik výjimek, a to v čl. 101 odst. 2 Smlouvy a v nařízení (ES) č. 3603/93, široce vykládán. Obecný přístup ECB, pokud jde o slučitelnost vnitrostátních právních předpisů s tímto zákazem, se formoval především v rámci konzultací k návrhům vnitrostátních právních předpisů, o které ECB požádaly členské státy podle čl. 105 odst. 4 Smlouvy.⁹

⁸ Úř. věst. L 332, 31.12. 1993, s. 1.

⁹ Zásadními stanovisky EMI a ECB v této oblasti jsou:

- stanovisko CON/95/8 ze dne 10. května 1995 na žádost švédského ministerstva financí podle čl. 109f odst. 6 Smlouvy o založení Evropského společenství a článku 5.3 Statutu EMI k návrhu zákona o zákazu měnového financování,
- stanovisko CON/97/16 ze dne 27. srpna 1997 na žádost rakouského spolkového ministerstva financí podle čl. 109f odst. 6 Smlouvy o založení Evropského společenství a článku 5.3 Statutu EMI, který byl upřesněn v rozhodnutí Rady ze dne 22. listopadu 1993 (93/717/ES), k návrhu spolkového zákona o účasti Rakouska na nové dohodě o poskytování úvěrů ze strany MMF,

VNITROSTÁTNÍ PRÁVNÍ PŘEDPISY, KTERÝMI SE PROVÁDÍ ZÁKAZ MĚNOVÉHO FINANCOVÁNÍ

Obecně je třeba říci, že článek 101 Smlouvy (doplněný nařízením (ES) č. 3603/93) není třeba do vnitrostátních právních předpisů transponovat, neboť jak tento článek, tak uvedené nařízení jsou přímo použitelné. Pokud jsou však tato přímo použitelná ustanovení práva Společenství ve vnitrostátních právních předpisech reprodukována, nesmějí tyto předpisy zužovat rozsah zákazu měnového financování, ani rozšiřovat rámec výjimek stanovených právem Společenství. Například vnitrostátní právní předpisy, jež předpokládají, že národní centrální banka bude financovat finanční závazky členského státu vůči mezinárodním finančním institucím (s výjimkou MMF, jak stanoví nařízení (ES) č. 3603/93) nebo třetím zemím, jsou neslučitelné se zákazem měnového financování.

FINANCOVÁNÍ VEŘEJNÉHO SEKTORU NEBO ZÁVAZKŮ VEŘEJNÉHO SEKTORU VŮČI TŘETÍM OSOBÁM

Vnitrostátní právní předpisy nesmějí vyžadovat, aby národní centrální banka financovala činnost jiných subjektů veřejného sektoru nebo závazky veřejného sektoru vůči třetím osobám. Se zákazem měnového financování jsou například neslučitelné vnitrostátní právní předpisy, které národní centrální bance umožňují nebo ukládají financovat soudní či

-
- stanovisko CON/2001/32 ze dne 11. října 2001 na žádost portugalského ministerstva financí k návrhu zákona, kterým se mění právní rámec pro úvěrové instituce a finanční společnosti,
 - stanovisko CON/2003/27 ze dne 2. prosince 2003 na žádost rakouského spolkového ministerstva financí k návrhu spolkového zákona o Národní nadaci pro výzkum, technologii a rozvoj,
 - stanovisko CON/2005/1 ze dne 3. února 2005 na žádost italského ministerstva hospodářství a financí k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 7 ze dne 25. ledna 1999 o naléhavých opatřeních týkajících se účasti Itálie na intervencích Mezinárodního měnového fondu s cílem vyřešit vážné finanční krize jeho členských zemí, ve znění zákona č. 74 ze dne 25. března 1999,
 - stanovisko CON/2005/24 ze dne 15. července 2005 na žádost ministerstva financí České republiky k návrhu zákona o integraci dozoru nad finančním trhem,
 - stanovisko CON/2005/29 ze dne 11. srpna 2005 na žádost rakouského spolkového ministerstva financí k návrhu spolkového zákona o poskytnutí příspěvku Rakouska do svěřeneckého fondu MMF pro rozvojové země s nízkými příjmy, které byly postiženy přírodní katastrofou,
 - stanovisko CON/2005/50 ze dne 1. prosince 2005 na žádost Národní banky Slovenska k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 118/1996 Sb. o ochraně bankovních vkladů a o změnách některých zákonů ve znění pozdějších předpisů; a
 - stanovisko CON/2005/60 ze dne 30. prosince 2005 na žádost litevské centrální banky (Lietuvos bankas) k návrhu zákona, kterým se mění zákon o Lietuvos bankas.
 - stanovisko CON/2006/4 ze dne 27. ledna 2006 na žádost kyperské centrální banky (Central Bank of Cyprus) k návrhu zákona, kterým se mění zákony o Central Bank of Cyprus z roku 2002 a 2003,
 - stanovisko CON/2006/15 ze dne 9. března 2006 na žádost polského ministra financí k návrhu zákona o dohledu nad finančními institucemi,
 - Stanovisko ECB CON/2006/17 ze dne 13. března 2006 na žádost slovinského ministerstva financí k návrhu zákona, kterým se mění zákon o Banka Slovenije.
 - stanovisko CON/2006/23 ze dne 22. května 2006 na žádost maltské centrální banky (Central Bank of Malta) k návrhu zákona, kterým se mění zákon o Central Bank of Malta, a
 - stanovisko CON/2006/58 ze dne 15. prosince 2006 na žádost maltské centrální banky (Central Bank of Malta) k návrhu zákona, kterým se mění zákon o Central Bank of Malta

kvazisoudní orgány, jež jsou na této národní centrální bance nezávislé a vykonávají funkce státu.

PŘEVZETÍ ZÁVAZKŮ VEŘEJNÉHO SEKTORU

Vnitrostátní právní předpisy, na základě kterých je národní centrální banka povinna převzít závazky dříve samostatného veřejného subjektu v důsledku reorganizace některých úkolů a povinností (např. v souvislosti s přechodem některých úkolů v oblasti dohledu, jež dříve vykonával stát nebo nezávislé veřejné orgány či subjekty, na národní centrální banku), jsou neslučitelné se zákazem měnového financování, není-li tato národní centrální banka chráněna před finančními závazky, které vyplývají z dřívější činnosti těchto dříve samostatných veřejných subjektů.

FINANČNÍ PODPORA PRO ÚVĚROVÉ NEBO FINANČNÍ INSTITUCE

Vnitrostátní právní předpisy, které předpokládají, že národní centrální banka bude financovat úvěrové instituce jinak než v souvislosti s úkoly centrálního bankovníctví (jako jsou např. operace měnové politiky, operace v rámci platebních systémů nebo operace na dočasnou podporu likvidity), a zejména podporovat insolventní úvěrové či jiné finanční instituce, jsou neslučitelné se zákazem měnového financování.

FINANČNÍ PODPORA SYSTÉMŮ POJIŠTĚNÍ VKLADŮ A ODŠKODNĚNÍ INVESTORŮ

Směrnice o systémech pojištění vkladů¹⁰ a směrnice o systémech pro odškodnění investorů¹¹ stanoví, že náklady financování systémů pojištění vkladů a systémů pro odškodnění investorů musí nést samotné úvěrové instituce, resp. obchodníci s cennými papíry. Vnitrostátní právní předpisy, které předpokládají, že národní centrální banka bude financovat veřejný vnitrostátní systém pojištění vkladů pro úvěrové instituce nebo vnitrostátní systém pro odškodnění investorů pro obchodníky s cennými papíry, nejsou se zákazem měnového financování slučitelné, jestliže takové financování není krátkodobého charakteru, neřeší se jím naléhavé situace, nejsou ohroženy aspekty systémové stability a rozhodování není v pravomoci národní centrální banky.

¹⁰ Bod odůvodnění 23 směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/19/ES ze dne 30. května 1994 o systémech pojištění vkladů (Úř. věst. L 135, 31.5.1994, s. 5).

¹¹ Bod odůvodnění 23 směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/9/ES ze dne 3. března 1997 o systémech odškodnění investorů (Úř. věst. L 84, 26.3.1997, s. 22).

2.2.4.2 ZÁKAZ ZVÝHODNĚNÉHO PŘÍSTUPU

Jako veřejné orgány nesmí národní centrální banky přijímat opatření, která veřejnému sektoru umožňují zvýhodněný přístup k finančním institucím, nejsou-li odůvodněna veřejným dohledem. Pravidla pro mobilizaci dluhových nástrojů nebo pro jejich poskytování do zástavy, která národní centrální banky stanoví, nesmí sloužit k obcházení zákazu zvýhodněného přístupu¹². Právní předpisy členských států v této oblasti nesmí takový zvýhodněný přístup zakládat.

Tato zpráva se zaměřuje na slučitelnost vnitrostátních právních předpisů přijatých národními centrálními bankami a statutů těchto bank se zákazem zvýhodněného přístupu, který stanoví Smlouva. Není jí však dotčeno hodnocení, zda právní a správní předpisy členských států neslouží pod záminkou veřejného dohledu k obcházení zákazu zvýhodněného přístupu. Takové hodnocení je nad rámec této zprávy.

2.2.5 JEDNOTNÝ ZPŮSOB PSANÍ EURA

Euro je jednotnou měnou v členských státech, které jej přijaly. Aby tato jednotnost byla zjevná, vyžaduje právo Společenství, aby se název eura psal v prvním pádě jednotného čísla ve všech právních předpisech Společenství a ve všech vnitrostátních právních předpisech stejným způsobem s přihlédnutím k existenci různých abeced.

Na svém zasedání v Madridu ve dnech 15. a 16. prosince 1995 Evropská rada rozhodla, že „evropské měně bude dán název „euro“, že „název ... musí být stejný ve všech úředních jazycích Evropské unie s přihlédnutím k existenci různých abeced“, a že „konkrétní název euro bude používán namísto druhového názvu „ECU“, jenž používá Smlouva jako název evropské měnové jednotky“. Dále Evropská rada konstatovala, že: „vlády patnácti členských států dosáhly všeobecné shody v tom, že toto rozhodnutí představuje dohodnutý a konečný výklad příslušných ustanovení Smlouvy“. Tato jednoznačná a konečná dohoda hlav států a předsedů vlád členských států byla potvrzena ve všech právních aktech Společenství, které se týkají eura, a které vždy používají jednotný způsob psaní slova euro ve všech jazycích Společenství. Obzvláště důležité je zejména to, že stejný způsob psaní

¹² Viz čl. 3 odst. 2 a bod odůvodnění 10 nařízení Rady (ES) č. 3604/93 ze dne 13. prosince 1993, kterým se upřesňují definice pro uplatňování zákazu zvýhodněného přístupu obsaženého v článku 104a (nyní článek 102) Smlouvy (Úř. věst. L 332, 31.12.1993, s. 4).

názvu eura tak, jak se na něm dohodly členské státy, byl zachován v měnovém právu Společenství¹³. Nedávné nařízení Rady (ES) č. 2169/2005 ze dne 21. prosince 2005, kterým se mění nařízení (ES) č. 974/98 o zavedení eura, tento správný způsob psaní jednotné měny potvrzuje. Za prvé, nařízení (ES) č. 974/98 stanoví ve všech jazykových verzích, že „evropské měně bude dán název ‘euro‘“. Za druhé, název „euro“ uvádějí všechny jazykové verze nařízení (ES) č. 2169/2005.

V roce 2003 ratifikovaly všechny členské státy rozhodnutí Rady zasedající na úrovni hlav států nebo předsedů vlád ze dne 21. března 2003 o změně článku 10.2 Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky¹⁴, ve kterém je název jednotné měny znovu psán ve všech jazykových verzích stejným způsobem, v tomto případě v právním aktu, který se týká primárního práva.

Uvedený jednoznačný a konečný postoj členských států je závazný také pro členské státy, na které se vztahuje výjimka. Čl. 5 odst. 3 Aktu o podmínkách přistoupení stanoví, že „nové členské státy se nacházejí ve stejném postavení jako stávající členské státy, pokud jde o prohlášení, usnesení nebo jiné postoje Evropské rady nebo Rady, jakož i pokud jde o prohlášení, usnesení nebo jiné postoje, jež se týkají Společenství nebo Unie a jež byly přijaty vzájemnou dohodou členských států; proto budou dodržovat z nich vyplývající zásady a obecné směry a přijmou opatření, jež se ukáží jako nezbytná k jejich provedení“.

Z těchto důvodů a vzhledem k výlučné pravomoci Společenství určit název jednotné měny jsou veškeré odchylky od tohoto pravidla neslučitelné se Smlouvou a měly by být odstraněny. Tato zásada platí pro všechny druhy vnitrostátních právních předpisů, avšak hodnocení obsažené v kapitolách věnovaných jednotlivým zemím se soustřeďuje na statuty národních centrálních bank a na zákony o přechodu na euro.

¹³ Viz nařízení Rady (ES) č. 1103/97 ze dne 17. června 1997 o některých ustanoveních týkajících se zavedení eura (Úř. věst. L 162, 19.6.1997, s. 1), nařízení Rady (ES) č. 974/98 ze dne 3. května 1998 o zavedení eura (Úř. věst. L 139, 11.5.1998, s. 1) a nařízení Rady (ES) č. 2866/98 ze dne 31. prosince 1998 o přepočítacích koeficientech mezi eurem a měnami členských států přijímajících euro (Úř. věst. L 359, 31.12.1998, s. 1) – tato tři nařízení byla v roce 2000 změněna z důvodu zavedení eura v Řecku; viz též právní akty týkající se euromincí, které Společenství přijalo v letech 1998 a 1999.

¹⁴ Úř. věst. L 83, 1.4. 2003, s. 66.

2.2.6 PRÁVNÍ INTEGRACE NÁRODNÍCH CENTRÁLNÍCH BANK DO EUROSYSTÉMU

Ustanovení vnitrostátních právních předpisů (statutů národních centrálních bank, ale i dalších předpisů), která brání plnění úkolů souvisejících s Eurosystemem nebo plnění rozhodnutí ECB, budou neslučitelná s efektivním fungováním Eurosystemu, jakmile příslušná členská země přijme euro. Vnitrostátní právní předpisy proto musí být upraveny tak, aby byla zajištěna slučitelnost se Smlouvou a Statutem, pokud jde o úkoly, které souvisejí s Eurosystemem. Za účelem dosažení souladu s článkem 109 Smlouvy bylo nutné přizpůsobit vnitrostátní právní předpisy tak, aby se zajistila jejich slučitelnost ke dni zřízení ESCB (v případě Švédska) a k 1. květnu 2004 (v případě členských států, které do EU vstoupily k tomuto dni). Požadavky obsažené v právních předpisech, které se vztahují k úplné právní integraci národní centrální banky do Eurosystemu, však musí nabýt účinnosti v okamžiku, kdy dojde k úplné integraci, tj. ke dni, kdy členský stát, na který se vztahuje výjimka, přijme euro.

V této zprávě se hodnotí zejména ty oblasti, ve kterých by ustanovení právních předpisů mohla národní centrální bance bránit v plnění požadavků Eurosystemu. Jedná se o ustanovení, která by mohla národní centrální bance bránit v účasti na provádění jednotné měnové politiky tak, jak je definována rozhodovacími orgány ECB, nebo která by mohla bránit guvernérovi ve výkonu jeho funkce člena Rady guvernéřů ECB, nebo o ustanovení, která nerespektují výsadní pravomoci ECB. Rozlišují se tyto oblasti: cíle spojené s podporou hospodářské politiky, úkoly, finanční ustanovení, kurzová politika a mezinárodní spolupráce. V neposlední řadě jsou zmíněny další oblasti, v nichž se může ukázat jako potřebné statuty národních centrální banky upravit.

2.2.6.1 CÍLE SPOJENÉ S PODPOROU HOSPODÁŘSKÉ POLITIKY

Podmínkou úplné integrace národní centrální banky do Eurosystemu je, aby cíle stanovené v jejím statutu byly slučitelné s cíli ESCB, které stanoví článek 2 Statutu. To mimo jiné znamená, že ve statutu je třeba upravit cíle, které mají národní kontext - např. jestliže ustanovení statutu upravují povinnost provádět měnovou politiku v rámci obecné hospodářské politiky dotčeného členského státu.

2.2.6.2 ÚKOLY

Úkoly národní centrální banky členského státu, který přijal euro, jsou určovány zejména Smlouvou a Statutem, což je dáno tím, že statut národní centrální banky je nedílnou součástí Eurosystemu. Za účelem dosažení souladu s článkem 109 Smlouvy je proto nutné porovnat ustanovení o úkolech ve statutech národních centrálních bank s příslušnými ustanoveními Smlouvy a Statutu a veškeré nesrovnalosti odstranit¹⁵. To se týká veškerých ustanovení, která po přijetí eura a integraci do Eurosystemu tvoří překážku pro plnění úkolů souvisejících s ESCB, a zvláště pak ustanovení, která nerespektují pravomoci ESCB podle kapitoly IV Statutu.

Veškeré vnitrostátní právní předpisy týkající se měnové politiky musí uznat, že měnová politika Společenství je úkol, který plní Eurosystem.¹⁶ Statuty národních centrálních bank mohou obsahovat ustanovení o nástrojích měnové politiky. Tato ustanovení by měla být porovnána s ustanoveními obsaženými ve Smlouvě a Statutu a veškeré nesrovnalosti musí být odstraněny tak, aby byl splněn článek 109 Smlouvy.

Vnitrostátní právní předpisy, které národní centrální bance udělují výhradní právo vydávat bankovky, musí uznat, že po přijetí eura má výhradní právo povolovat vydávání eurobankovek Rada guvernérů ECB podle čl. 106 odst. 1 Smlouvy a článku 16 Statutu. Vnitrostátní právní předpisy, které vládám umožňují ovlivňovat záležitosti jako např. nominální hodnota, výroba, objem a stahování eurobankovek z oběhu, musí být rovněž buď zrušeny, nebo musí uznat pravomoc ECB v oblasti eurobankovek podle výše uvedených článků Smlouvy a Statutu. Bez ohledu na to, jak jsou mezi vládou a národní centrální bankou rozděleny pravomoci v oblasti mincí, musí příslušná ustanovení uznat, že pravomoc schvalovat objem emise euromincí po přijetí eura náleží ECB.

Pokud jde o správu devizových rezerv¹⁷, porušuje Smlouvu každý členský stát, který přijal euro a nepřevádí své oficiální devizové rezervy¹⁸ příslušné národní centrální bance. V rozporu s čl. 105 odst. 2 třetí odrážkou Smlouvy je dále právo třetí strany – např. vlády nebo parlamentu – ovlivňovat rozhodování národní centrální banky v oblasti správy oficiálních devizových rezerv. Národní centrální banky jsou kromě toho povinny ECB

¹⁵ Viz zejména články 105 a 106 Smlouvy a články 3 až 6 a článek 16 Statutu.

¹⁶ První odrážka čl. 105 odst. 2 Smlouvy.

¹⁷ Třetí odrážka čl. 105 odst. 2 Smlouvy.

¹⁸ S výjimkou devizových provozních zůstatků, které vlády členských států mohou držet podle čl. 105 odst. 3 Smlouvy.

poskytnout devizové rezervy v poměru ke svým podílům na upsaném základním kapitálu ECB. To znamená, že pro to, aby národní centrální banky mohly převádět devizové rezervy na ECB, nesmějí existovat žádné právní překážky.

2.2.6.3 FINANČNÍ USTANOVENÍ

Finanční ustanovení Statutu obsahují pravidla týkající se účetní závěrky¹⁹, auditu účetnictví²⁰, upisování základního kapitálu²¹, převodu devizových rezerv²² a přerozdělování měnových příjmů²³. Národní centrální banky musí být schopny plnit povinnosti, které z těchto ustanovení vyplývají, a všechna neslučitelná vnitrostátní ustanovení musí být proto zrušena.

2.2.6.4 KURZOVÁ POLITIKA

Vnitrostátní právní předpisy členského státu, na který se vztahuje výjimka, mohou stanovit, že za kurzovou politiku tohoto členského státu je odpovědná vláda, přičemž konzultativní nebo výkonná úloha je svěřena národní centrální bance. Avšak v okamžiku, kdy členský stát euro přijme, musí tyto právní předpisy zohledňovat skutečnost, že odpovědnost za kurzovou politiku eurozóny přechází v souladu s článkem 111 Smlouvy na úroveň Společenství. Článek 111 Smlouvy svěřuje odpovědnost za tuto politiku Radě EU v úzké spolupráci s ECB.

2.2.6.5 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Pro přijetí eura musí být vnitrostátní právní předpisy v souladu s článkem 6.1 Statutu, který stanoví, že v oblasti mezinárodní spolupráce týkající se úkolů svěřených Eurosystému rozhoduje ECB o způsobu zastoupení ESCB. Kromě toho musí vnitrostátní právní předpisy národním centrálním bankám umožnit, aby se se souhlasem ECB podílely na činnosti mezinárodních měnových institucí (článek 6.2 Statutu).

¹⁹ Článek 26 Statutu.

²⁰ Článek 27 Statutu.

²¹ Článek 28 Statutu.

²² Článek 30 Statutu.

²³ Článek 32 Statutu.

2.2.6.6 RÚZNÉ

Kromě výše uvedených okruhů otázek musí být v případě některých členských států vnitrostátní předpisy přizpůsobeny i v jiných oblastech (např. v oblasti zúčtovacích a platebních systémů a výměny informací).

3 SHRNUTÍ ZA JEDNOTLIVÉ ZEMĚ

3.1 KYPR

V referenčním období dosáhla na Kypru dvanáctiměsíční průměrná míra inflace měřená indexem HICP úrovně 2,0 %, což je výrazně pod referenční hodnotou, která podle Smlouvy činí 3,0 %. Podle nejnovějších informací by dvanáctiměsíční průměrná míra inflace měřená pomocí HICP měla v následujících měsících mírně klesnout.

Pohled dále do minulosti ukazuje, že míra inflace měřená pomocí HICP byla na Kypru pod kontrolou až na občasná období, kdy dosáhla relativně vysoké úrovně. V letech 1997 až 2006 se pohybovala převážně mezi 2 a 3 %, avšak v roce 2000 vzrostla na 4,9 % a v roce 2003 na 4,0 %, zejména v reakci na silný růst cen energií a potravin i na postupnou harmonizaci spotřebních daní z energií a zvýšení sazby DPH z 10 na 15 % v letech 2002 a 2003, což souviselo se vstupem do EU. Tento dlouhodobý vývoj inflace odráží řadu důležitých opatření, k nimž patří především dlouhodobé uplatňování režimu zavěšeného směnného kurzu, který byl zaveden již v roce 1960. Od roku 1992 byla kyperská libra zavěšena na ECU a později na euro. Dne 2. května 2005 vstoupil Kypr do ERM II se standardním flukтуаčním pásmem ± 15 %. Relativně nízkou míru inflace podporovala liberalizace trhu zboží a služeb i síťových odvětví. Naopak od roku 1996 ne vždy celkově přispívala k cenové stabilitě fiskální politika, i když v posledních letech již cenovou stabilitu podporuje více. Na celkově poměrně mírnou inflaci v letech 1998 až 2001 je třeba pohlížet v kontextu silného hospodářského růstu, jehož tempo se v reálném vyjádření pohybovalo po většinu období kolem 5 %. Následně růst v letech 2002 a 2003 zmírnil na zhruba 2 %, ale v letech 2004 až 2006 opět oživil na téměř 4 %. Míra nezaměstnanosti zůstává poměrně nízká, i když od roku 2002 mírně roste, a trh práce na Kypru je poměrně pružný. Po velmi rychlém růstu mezd v letech 2002 a 2003, a to zejména ve veřejném sektoru, mzdové tlaky v následujících dvou letech výrazně poklesly, což vedlo k jen mírnému růstu nákladů na jednotku pracovní síly. Dovozní ceny byly v některých obdobích volatilní, od roku 2003 mírně rostou z důvodu vyšších cen ropy. Poslední vývoj ukazuje, že míra inflace měřená indexem HICP v prvních měsících roku 2006 postupně rostla a v srpnu dosáhla 2,7 %, následně však s klesajícími cenami energií poklesla a v březnu 2007 dosahovala 1,4 %.

Pokud jde o budoucí vývoj, poslední dostupné prognózy inflace vypracované významnými mezinárodními institucemi se pohybují v rozpětí od 1,3 do 2,1 % pro rok 2007 a od 1,9 do 2,1 % pro rok 2008. Rizika ohrožující tyto projekce jsou spíše protiinflační a souvisejí s plánovaným zvýšením nižší sazby DPH u určitých druhů zboží a služeb, které souvisí s harmonizací daní v EU a ke které by podle předpokladů mělo zvýšit míru inflace o přibližně jeden procentní bod. Dále tato rizika souvisejí s možnými sekundárními dopady dřívějšího i v budoucnu očekávaného zvýšení míry inflace, s budoucím nepříznivým vývojem cen ropy a s vývojem mezd v prostředí silné expanze domácí poptávky a objemu úvěrů. Proinflační rizika rovněž přináší snižování hladiny úrokových sazeb u úvěrů v domácí měně na úroveň eurozóny a snížení sazby povinných minimálních rezerv pro měnové finanční instituce. Protiinflační rizika souvisejí s pokračujícím vlivem liberalizace v některých odvětvích, jako například v telekomunikacích a energetice, se mzdovou zdrženlivostí ve veřejném sektoru, zvýšeným přílivem pracovních sil, který může vyvíjet tlak na zpomalení růstu mezd, a s příznivým vývojem cen ropy. Dalším protiinflačním rizikem je možné oslabení poptávky na mezinárodních trzích a vliv tohoto oslabení na cestovní ruch.

Na Kypr se v současnosti nevztahuje rozhodnutí Rady o existenci nadměrného schodku. V referenčním roce 2006 vykázal rozpočtový schodek ve výši 1,5 % HDP, tedy podstatně nižší než referenční hodnota. Prognóza Evropské komise předpokládá pro rok 2007 schodek 1,4 % HDP. Poměr veřejného dluhu k HDP poklesl v roce 2006 na 65,3 % a podle prognózy by měl v roce 2007 dále klesnout na 61,5 %, a zůstat tedy nad referenční hodnotou 60 %. Pokud má Kypr splnit střednědobý cíl stanovený v Paktu stability a růstu, je třeba provést další konsolidaci. Tento cíl je v konvergenčním programu z prosince 2006 kvantifikován jako cyklicky očištěný rozpočtový schodek (po odečtení opatření s přechodným vlivem) ve výši 0,5 % HDP. Pokud jde o další fiskální faktory, poměr schodku k HDP nebyl v roce 2006 vyšší než poměr veřejných investic k HDP.

Podle projekcí Výboru pro hospodářskou politiku EU a Evropské komise se na Kypru očekává v období od roku 2004 do roku 2050 výrazný růst veřejných výdajů spojených se stárnutím populace, a to o 11,8 procentního bodu HDP, což je vůbec nejvyšší předpokládaný nárůst ze všech členských států EU. Řešení tohoto problému bude snazší, pokud bude ve veřejných financích vytvořen dostatečný manévrovací prostor, dříve než se demografická situace zhorší.

Kyperská libra se účastní ERM II od 2. května 2005, tedy po dvouleté referenční období od května 2005 do dubna 2007. Centrální parita kyperské měny byla stanovena na 0,585274 libry za euro, tedy kurzem, kterým byla libra jednostranně navázána na euro na začátku roku 1999, se standardním fluktuačním pásmem $\pm 15\%$. Dohoda o účasti v ERM II byla založena na pevných závazcích kyperských státních orgánů v řadě oblastí. Od vstupu do ERM II uplatňoval Kypr politiku stabilního kurzu vůči euru. Kyperská libra se pohybovala blízko své centrální parity vůči euru v silnější části standardního fluktuačního pásma a vykazovala velmi nízkou volatilitu. Ke konci sledovaného období zároveň postupně vymizel diferenciál krátkodobých úrokových sazeb vůči tříměsíční sazbě EURIBOR. Reálný kurz kyperské libry byl v březnu 2007 jak bilaterálně vůči euru, tak v efektivním vyjádření blízko svého historického průměru počítaného od ledna 1996 i od zavedení eura v roce 1999. Pokud jde o další ukazatele vývoje ve vztahu k zahraničí, Kypr téměř trvale vykazuje souhrnný schodek běžného a kapitálového účtu platební bilance a tento schodek byl v některých obdobích vysoký. V posledních letech vzrostl – ze 2,0 % HDP v roce 2003 na 5,9 % HDP v roce 2006 – především v důsledku rostoucího schodku bilance zboží, zatímco přebytek obchodní bilance v oblasti služeb zůstal téměř beze změny. K financování velké části tohoto schodku přispěl čistý příliv přímých investic (částečně se jednalo o reinvestované zisky) a příliv kapitálu v kategorii „ostatní investice“, které sestávaly především z nerezidentských vkladů a z úvěrů. Jelikož příliv kapitálu v letech 2004 až 2006 přesahoval schodek na běžném a kapitálovém účtu, došlo v tomto období na Kypru k akumulaci oficiálních rezervních aktiv.

Úroveň dlouhodobých úrokových sazeb činila v referenčním období 4,2 %, a byla tak značně pod referenční hodnotou pro kritérium úrokových sazeb, která činí 6,4 %. V posledních letech dlouhodobé úrokové sazby na Kypru a jejich diferenciál vůči výnosům ze státních dluhopisů v eurozóně celkově poklesly.

Celkově lze shrnout, že v budoucnu bude důležité, aby Kypr pokračoval v udržitelné a důvěryhodné fiskální konsolidaci založené na strukturálních opatřeních a aby zlepšil stav svých veřejných financí tím, že citelně sníží své vysoké zadlužení. Bude nutné, a to zejména ve veřejném sektoru, udržet mírný vývoj mezd, který bude odpovídat růstu produktivity práce, podmínkám na trhu práce a vývoji v konkurenčních zemích. Dále je nezbytné pokračovat se strukturálními reformami na trzích práce, zboží a služeb. Měl by být například přepracován mechanismus indexace mezd a některých sociálních dávek (příspěvky na životní náklady), aby se snížila rizika spojená se setrvačností inflace. Takové strukturální reformy nejen zvýší odolnost hospodářství vůči šokům, ale rovněž vytvoří nejlepší podmínky pro udržitelný hospodářský růst a růst zaměstnanosti. Případné

znovusjednocení Kypru by si v závislosti na dohodnutých ekonomických a fiskálních podmínkách mohlo vyžádat další strukturální a fiskální opatření.

Po nedávné novelizaci zákona o Central Bank of Cyprus je statut kyperské centrální banky slučitelný s požadavky Smlouvy a Statutu ESCB na účast ve třetí etapě Hospodářské a měnové unie.

Cyprus - Economic indicators of convergence
(excluding the exchange rate criterion)

	HICP inflation ¹⁾	Long-term interest rate ²⁾	General government surplus (+) or deficit (-) ³⁾	General government gross debt ⁴⁾
2005	2.0	5.2	-2.3	69.2
2006	2.2	4.1	-1.5	65.3
2007	2.0 ⁴⁾	4.2 ⁴⁾	-1.4	61.5
Reference value	3.0 ^{4),5)}	6.4 ^{4),5)}	-3.0	60.0

Sources: ESCB and European Commission.

1) Annual average percentage change.

2) In percentages, annual average.

3) As a percentage of GDP. Projections for 2007 provided by the European Commission.

4) Referring to the period: April 2006 to March 2007.

5) The best performing countries in terms of price stability are: Finland, Poland, Sweden

Cyprus – Economic indicators of convergence (excluding the exchange rate criterion)	Kypr – Ekonomické ukazatele konvergence (bez kurzového kritéria)
HICP inflation ¹⁾	Inflace měřená HICP ¹⁾
Long-term interest rate ²⁾	Dlouhodobá úroková sazba ²⁾
General government surplus (+) or deficit (-) ³⁾	Přebytek (+) nebo schodek (-) vládních institucí ³⁾
General government gross debt ³⁾	Hrubý dluh vládních institucí ³⁾
Reference value ⁴⁾	Referenční hodnota ⁴⁾
Sources: ECB, Eurostat and European Commission.	Zdroje: ECB, Eurostat a Evropská komise
(Note: Best performing countries in terms of price stability are: Finland, Poland, Sweden)	(Pozn.: Země, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků, jsou Finsko, Polsko a Švédsko)
1) Annual average percentage change. 2007 data refer to the period April 2006 to March 2007.	1) Průměrné procentní změny za rok. Údaje za rok 2007 se vztahují k období od dubna 2006 do března 2007.
2) In percentages, annual average. 2007 data refer to the period April 2006 to March 2007.	2) V procentech, roční průměr. Údaje za rok 2007 se vztahují k období od dubna 2006 do března 2007.
3) As a percentage of GDP. Projections for 2007 as notified by Member States in spring 2007 [European Commission projections for 2007].	3) Poměr k HDP (v procentech). Projekce pro rok 2007 vyhlášené členskými státy na jaře 2007 [projekce Evropské komise pro rok 2007].
4) Reference value refers to the period April 2006 to March 2007 for HICP inflation and long-term interest rates and to the year 2006 for general government deficit and debt.	4) Referenční hodnota se u inflace měřené HICP a dlouhodobých úrokových sazeb vztahuje k období od dubna 2006 do března 2007 a u schodku a dluhu vládních institucí k roku 2006.

3.2 MALTA

V referenčním období dosáhla na Maltě dvanáctiměsíční průměrná míra inflace měřená indexem HICP úrovně 2,2 %, což je značně pod referenční hodnotou, která podle Smlouvy činí 3,0 %. Podle nejnovějších informací by dvanáctiměsíční průměrná míra inflace měřená HICP měla v nadcházejících měsících dále klesat.

Pohled dále do minulosti ukazuje, že míra inflace měřená indexem HICP byla na Maltě relativně stabilní a v letech 1999 až 2006 se většinou pohybovala mezi 2 a 3 %. Skutečnost, že inflace zůstala po dlouhou dobu poměrně stabilní, odráží řadu významných opatření, a to zejména rozhodnutí zachovat od roku 1964, kdy Malta získala nezávislost, režim zavěšeného směnného kurzu, po většinu tohoto období vůči koši měn. Od 2. května 2005 se maltská lira účastní ERM II, a je tudíž zavěšena na euro. Během posledních několika let začala i fiskální politika více podporovat snahu o dodržování cenové stability. Po období silného hospodářského růstu v 90. letech došlo po roce 2001 v průměru k výraznému zpomalení růstu a od té doby v průběhu dvou let dokonce k hospodářskému oslabení. Tato hospodářská stagnace je důsledkem kombinovaného vlivu vnějších faktorů, částečně souvisejících se zvýšenou konkurencí na hlavních exportních trzích Malty, a vnitřních faktorů, jako je například dočasný dopad restrukturalizace ve zpracovatelském průmyslu. Poslední vývoj ukazuje, že v roce 2005 začalo postupné hospodářské oživení, které pokračovalo i v roce 2006, avšak cenové tlaky z poptávkové strany ekonomiky zůstávají omezené. Roční míra inflace měřená indexem HICP ke konci roku 2006 znatelně poklesla a na počátku roku 2007 setrvala na snížené úrovni. V polovině roku 2006 dosahovala takto měřená inflace maxima přibližně na 3,5 %, v posledních dvou měsících roku 2006 pak poklesla na méně než 1 % a v březnu 2007 dosahovala 0,5 %. Pokles míry inflace na konci roku 2006 byl zejména způsoben odezníváním vlivu dřívějšího růstu cen energií, který měl na inflaci na Maltě poměrně silný dopad.

Pokud jde o budoucí vývoj, poslední dostupné prognózy inflace vypracované významnými mezinárodními institucemi se pohybují v rozpětí od 1,4 do 2,4 % pro rok 2007 a od 2,1 do 2,3 % pro rok 2008. Proinflační rizika ohrožující vývoj v budoucnu souvisejí s možností dalšího růstu světových cen energií. Tempo růstu objemu úvěrů sice není natolik silné jako v některých jiných zemích s méně vyvinutými finančními trhy, je však i nadále rychlé a je třeba jej pečlivě sledovat. Protiinflační rizika ohrožující projekce

souvisejí s vlivem rostoucí konkurence na některých trzích zboží a služeb, jako například v maloobchodním prodeji potravin a v letecké dopravě, a se snahou zefektivňovat regulatorní a administrativní postupy ve veřejném sektoru.

Na Maltu se v současnosti vztahuje rozhodnutí Rady o existenci nadměrného schodku. V referenčním roce 2006 však vykázala rozpočtový schodek ve výši 2,6 % HDP, tedy pod referenční hodnotou. Krátkodobá fiskální opatření měla v roce 2006 za důsledek snížení rozpočtového schodku o 0,7 % HDP. Bez těchto opatření by rozpočtový schodek za rok 2006 dosahoval 3,3 % HDP. Prognóza Evropské komise předpokládá pro rok 2007 jeho pokles na 2,1 % HDP. Poměr veřejného dluhu k HDP klesl v roce 2006 na 66,5 % a podle prognózy by měl v roce 2007 dosáhnout 65,9 %, a tedy zůstat nad referenční hodnotou 60 %. Pokud má Malta splnit střednědobý cíl stanovený v Paktu stability a růstu, který je v konvergenčním programu z prosince 2006 kvantifikován jako cyklicky očištěný vyrovnaný rozpočet (po odečtení opatření s přechodným vlivem), je nutná další konsolidace. Pokud jde o další fiskální faktory, poměr schodku k HDP v roce 2006 nepřesáhl poměr veřejných investic k HDP.

Podle projekcí Výboru pro hospodářskou politiku EU a Evropské komise se na Maltě do roku 2020 očekává nárůst veřejných výdajů spojených se stárnutím populace odpovídající 2,2 procentního bodu HDP. Poté by se tempo růstu těchto výdajů mělo do roku 2050 snížit na 0,3 procentního bodu. Tyto projekce sice nezohledňují reformu veřejného penzijního systému, která byla přijata Poslaneckou sněmovnou v prosinci 2006, avšak předběžné hodnocení Evropské komise ukazuje, že tato reforma nezlepší perspektivu dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí. Řešení tohoto problému bude snazší, pokud bude ve veřejných financích vytvořen dostatečný manévrovací prostor, dříve než se demografická situace zhorší.

Maltská lira se účastní ERM II od 2. května 2005, tedy po dvouleté referenční období od května 2005 do dubna 2007. Centrální parita maltské měny byla stanovena na 0,429300 lir za euro, což odpovídá tržnímu kurzu v době vstupu, se standardním flukтуаčním pásmem $\pm 15\%$. Při vstupu do mechanismu bylo změněno zavěšení maltské liry a oproti původnímu navázání na měnový koš, který zahrnoval euro, britskou libru a americký dolar, byla navázána pouze na euro. Dohoda o účasti v ERM II byla založena na pevných závazcích maltských orgánů v řadě oblastí. Jak maltské státní orgány původně oznámily, ponechaly od vstupu do ERM II směnný kurz maltské liry na centrální paritě vůči euru.

Diferenciál krátkodobých úrokových sazeb vůči tříměsíční sazbě EURIBOR se během roku 2006 zmenšil a v tříměsíčním období končícím březnem 2007 činil 0,2 procentního bodu. Reálný kurz maltské liry se jak bilaterálně vůči euru, tak v efektivním vyjádření pohyboval v březnu 2007 blízko historickým průměrům počítaným od ledna 1996 a od zavedení eura v roce 1999. Pokud jde o další ukazatele vývoje ve vztahu k zahraničí, Malta od roku 1997 vykazuje souhrnný schodek běžného a kapitálového účtu platební bilance, který byl v některých obdobích vysoký. V letech 2004 a 2005 činil tento schodek 4,9 % HDP, v roce 2006 pak poklesl na 3,3 %. Od roku 2003 byl tento schodek více než vykompenzován přílivem přímých zahraničních investic a příliv kapitálu v podobě „ostatních investic“ byl do velké míry vykompenzován výrazným čistým odlivem portfolií. V roce 2005 i 2006 došlo na Maltě k akumulaci oficiálních rezervních aktiv.

Úroveň dlouhodobých úrokových sazeb byla na Maltě během referenčního období 4,3 %, tedy výrazně pod referenční hodnotou pro kritérium úrokových sazeb, která činí 6,4 %. Dlouhodobé úrokové sazby na Maltě a jejich diferenciál vůči výnosům ze státních dluhopisů v eurozóně v posledních letech celkově poklesly.

Celkově lze shrnout, že v budoucnu bude důležité, aby Malta pokračovala v udržitelné a důvěryhodné fiskální konsolidaci a dosáhla zlepšení fiskálních výsledků země tím, že znatelně sníží poměr dluhu k HDP. Rovněž bude nutné udržet ve veřejném i v soukromém sektoru mírný vývoj mezd, který bude odpovídat růstu produktivity práce, podmínkám na trhu práce a vývoji v konkurenčních zemích. Bude také třeba soustředit pozornost na odstranění strukturálních překážek pro hospodářský růst a vytváření pracovních míst, zejména tím, že se podpoří participace na trhu práce. Nejdůležitějšími kroky v tomto směru je posílení konkurence na trhu zboží a služeb a lepší fungování trhu práce. Taková opatření rovněž přispějí ke zvýšení flexibility těchto trhů, a tím umožní jejich přizpůsobení v případě šoků specifických pro určitou zemi či sektor. Schopnost absorbovat tyto šoky je obzvláště důležitá především s ohledem na relativně vysokou míru specializace hospodářství. Tato opatření mohou vytvořit prostředí posilující cenovou stabilitu a podpořit konkurenceschopnost i růst zaměstnanosti.

Po nedávné novelizaci zákona o Central Bank of Malta je statut maltské centrální banky slučitelný s požadavky Smlouvy a Statutu ESCB na účast ve třetí etapě Hospodářské a měnové unie.

Malta - Economic indicators of convergence
(excluding the exchange rate criterion)

	HICP inflation ¹⁾	Long-term interest rate ²⁾	General government surplus (+) or deficit (-) ³⁾	General government gross debt ⁴⁾
2005	2.5	4.6	-3.1	72.4
2006	2.6	4.3	-2.6	66.5
2007	2.2 ⁴⁾	4.3 ⁴⁾	-2.1	65.9
Reference value	3.0 ^{4),5)}	6.4 ^{4),5)}	-3.0	60.0

Sources: ESCB and European Commission.

1) Annual average percentage change.

2) In percentages, annual average.

3) As a percentage of GDP. Projections for 2007 provided by the European Commission.

4) Referring to the period: April 2006 to March 2007.

5) The best performing countries in terms of price stability are: Finland, Poland, Sweden

Malta – Economic indicators of convergence (excluding the exchange rate criterion)	Malta – Ekonomické ukazatele konvergence (bez kurzového kritéria)
HICP inflation ¹⁾	Inflace měřená HICP ¹⁾
Long-term interest rate ²⁾	Dlouhodobá úroková sazba ²⁾
General government surplus (+) or deficit (-) ³⁾	Přebytek (+) nebo schodek (-) vládních institucí ³⁾
General government gross debt ³⁾	Hrubý dluh vládních institucí ³⁾
Reference value ⁴⁾	Referenční hodnota ⁴⁾
Sources: ECB, Eurostat and European Commission.	Zdroje: ECB, Eurostat a Evropská komise
(Note: Best performing countries in terms of price stability are: Finland, Poland, Sweden)	(Pozn.: Země, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků, jsou Finsko, Polsko a Švédsko)
1) Annual average percentage change. 2007 data refer to the period April 2006 to March 2007.	1) Průměrné procentní změny za rok. Údaje za rok 2007 se vztahují k období od dubna 2006 do března 2007.
2) In percentages, annual average. 2007 data refer to the period April 2006 to March 2007.	2) V procentech, roční průměr. Údaje za rok 2007 se vztahují k období od dubna 2006 do března 2007.
3) As a percentage of GDP. Projections for 2007 as notified by Member States in spring 2007 [European Commission projections for 2007].	3) Poměr k HDP (v procentech). Projekce pro rok 2007 vyhlášené členskými státy na jaře 2007 [projekce Evropské komise pro rok 2007].
4) Reference value refers to the period April 2006 to March 2007 for HICP inflation and long-term interest rates and to the year 2006 for general government deficit and debt.	4) Referenční hodnota se u inflace měřené HICP a dlouhodobých úrokových sazeb vztahuje k období od dubna 2006 do března 2007 a u schodku a dluhu vládních institucí k roku 2006.

GLOSÁŘ

Acquis communautaire: soubor legislativy Společenství včetně její interpretace Evropským soudním dvorem. Tato legislativa je pro všechny členské státy EU závazná.

Běžné transfery: vládní transfery podnikům, domácnostem a dalším subjektům, které nesouvisí s investičními výdaji, očištěné od transferů ze zahraničí. Patří sem výrobní a vývozní dotace, sociální dávky a transfery institucím EU.

Centrální parita: kurz každé měny, která je členem **ERM II**, vůči euru. Kolem tohoto středního kurzu je stanoveno **flukтуаční rozpětí v ERM II**.

Cyklická složka rozpočtového salda: ukazuje vliv **mezery výstupu**, tak jak ji odhaduje **Evropská komise**, na rozpočtové saldo.

Čisté investiční výdaje: zahrnují vládní finální investiční výdaje (tj. hrubou tvorbu fixního kapitálu plus čisté nákupy nemovitého majetku a nehmotných aktiv plus změnu v objemu držených akcií) a čisté kapitálové transfery (tj. investiční dotace plus transfery – bez příslušného protiplnění – vyplácené sektorem **vládních institucí** na financování konkrétních položek při hrubé tvorbě fixního kapitálu v ostatních sektorech minus kapitálové daně a ostatní kapitálové transfery ve prospěch sektoru vládních institucí).

Diferenciál tempa růstu a úrokových sazeb: rozdíl mezi ročním tempem růstu nominálního HDP a nominální průměrnou úrokovou sazbou vyplácenou na nesplacený veřejný dluh (tzv. „efektivní“ úrokovou sazbou). Tento diferenciál je jedním z hlavních faktorů způsobujících změnu **veřejného dluhu**.

Dohadné závazky: vládní závazky, které vzniknou pouze při naplnění určitých událostí, např. státní záruky.

Efektivní směnný kurz (nominální/reálný): nominální efektivní kurz je vážený průměr dvoustranných směnných kurzů měny dané země vůči měnám jejích obchodních partnerů. Použité váhy odrážejí podíl každé cizí země na obchodní výměně se sledovanou zemí a přihlížejí ke konkurenci na třetích trzích. Reálný efektivní kurz je nominální efektivní kurz deflovaný váženým průměrem zahraničních cen oproti domácím cenám.

ERM II: mechanismus směnných kurzů, který představuje rámec pro spolupráci v oblasti kurzové politiky mezi zeměmi **eurozóny** a členskými státy EU, které nejsou členy eurozóny. ERM II je mnohostranný mechanismus s pevně stanovenými **centrálními paritami** (které však lze upravovat) a se standardním fluktuačním rozpětím $\pm 15\%$. Rozhodnutí o centrálních paritách a případně také užším fluktuačním rozpětí jsou přijímána vzájemnou dohodou mezi daným členským státem EU, zeměmi eurozóny, **ECB** a ostatními členskými státy EU, které vstoupily do ERM II. Všichni účastníci tohoto mechanismu, včetně ECB, mají právo zahájit důvěrné řízení, jehož cílem je změna centrálních parit (viz také **úprava centrální parity**).

Euroskupina: neformální uskupení, v němž zasedají ti členové **Rady ECOFIN**, kteří zastupují země **eurozóny**. Euroskupina zasedá pravidelně (obvykle před zasedáním Rady ECOFIN) a projednává otázky související se společnou odpovědností zemí eurozóny za jednotnou měnu. K zasedáním této skupiny jsou pravidelně zváni také zástupci **Evropské komise** a **ECB**.

Eurostat: Statistický úřad Evropských společenství. Eurostat je organizační složkou **Evropské komise** a odpovídá za vydávání statistik ve Společenství.

Eurosystém: systém centrálních bank eurozóny. Skládá se z **ECB** a národních centrálních bank těch členských států EU, které zavedly euro (viz také **eurozóna**). Rozhodovacími orgány Eurosystému jsou **Rada guvernérů** a **Výkonná rada** ECB.

Eurozóna: oblast zahrnující členské státy EU, které v souladu se **Smlouvou** zavedly euro jako svou jednotnou měnu a ve kterých se provádí jednotná měnová politika, za niž odpovídá **Rada guvernérů Evropské centrální banky**. Eurozóna se v současné době skládá z Belgie, Německa, Irska, Řecka, Španělska, Francie, Itálie, Lucemburska, Nizozemska, Rakouska, Portugalska, Slovinska a Finska.

Evropská centrální banka (ECB): tvoří jádro **Eurosystému** a **Evropského systému centrálních bank (ESCB)** a podle čl. 107 odst. 2 **Smlouvy** má vlastní právní subjektivitu. V souladu se **Statutem ESCB** zajišťuje plnění úkolů, které byly svěřeny Eurosystému a ESCB, a to buď vlastní činností, nebo prostřednictvím národních

centrálních bank. Řídicími orgány ECB jsou **Rada guvernérů** a **Výkonná rada** a také třetí rozhodovací orgán, **Generální rada**.

Evropská komise: instituce Evropské unie, která zajišťuje uplatňování ustanovení obsažených ve **Smlouvě**. Komise připravuje opatření ES, navrhuje legislativu ES a vykonává pravomoci v některých specifických oblastech. V oblasti hospodářské politiky vydává Evropská komise tzv. Integrované zásady pro růst a zaměstnanost, jejichž součástí jsou Hlavní směry hospodářské politiky a Zásady politiky zaměstnanosti. Evropská komise také podává zprávy o hospodářském vývoji a hospodářské politice **Radě EU**. Sleduje vývoj veřejných financí v rámci mnohostranného dohledu a podává o něm zprávy Radě EU.

Evropská rada: určuje hlavní směry vývoje Evropské unie a definuje obecná politická opatření. Jednání Evropské rady se účastní hlavy států nebo předsedové vlád členských zemí EU a předseda **Evropské komise** (viz rovněž **Rada EU**). Evropská rada nemá legislativní pravomoc.

Evropský měnový institut (EMI): dočasná instituce, založená na začátku druhé etapy **Hospodářské a měnové unie** 1. ledna 1994. Dva hlavní úkoly EMI spočívaly v posílení spolupráce a koordinace měnové politiky mezi centrálními bankami a v přípravě na založení **Evropského systému centrálních bank**, na provádění jednotné měnové politiky a vytvoření jednotné měny ve třetí etapě. Po založení **ECB** 1. června 1998 vstoupil EMI do likvidace.

Evropský parlament: instituce Evropské unie. Zasedá v něm 785 zástupců občanů všech členských států (stav k lednu 2007). Evropský parlament se podílí na legislativním procesu v EU, jeho pravomoci se však liší vždy v závislosti na postupu, který je pro přijetí konkrétního legislativního předpisu EU uplatňován. V oblasti týkající se měnové politiky a **ESCB** plní Parlament obvykle pouze poradní funkci. **Smlouva** však zavádí určité mechanismy, které zajišťují demokratickou odpovědnost **ECB** vůči Parlamentu (předání Výroční zprávy ECB včetně obecné debaty o měnové politice a vystoupení před příslušnými parlamentními výbory).

Evropský systém centrálních bank (ESCB): systém centrálních bank Evropské unie. Skládá se z **ECB** a národních centrálních bank všech 27 členských států EU, což

znamená, že kromě členů **Eurosystému** jsou jeho členy také národní banky těch členských států EU, které zatím nezavedly euro. Rozhodovacími orgány ESCB jsou **Rada guvernérů** a **Výkonná rada** ECB a jako třetí rozhodovací orgán ECB pak **Generální rada**.

Evropský systém účtů 1995 (ESA 95): ucelený integrovaný systém makroekonomických účtů, vycházející ze souboru mezinárodně sjednaných statistických pojmů, definic, klasifikací a účetních pravidel. Jeho cílem je poskytnout harmonizovaný kvantitativní přehled o ekonomikách členských států EU. ESA 95 je pro Společenství upravená verze světového Systému národních účtů 1993 (SNA 93).

Flukтуаční rozpětí (pásmo) v rámci ERM II: rozmezí mezi nejvyšší a nejnižší úrovní kurzu vůči euru v rámci **ERM II**, mezi nimiž se mohou kurzy měn účastnických zemí pohybovat.

Fondové a nefondové penzijní systémy: fondové penzijní systémy jsou takové systémy, které financují penzijní platby z oddělených a účelově vázaných aktiv. V těchto systémech mohou být příspěvky rovny závazkům, případně mohou být vyšší či nižší v závislosti na objemu kumulovaných příspěvků ve vztahu k výši penzijních nároků. Nefondové penzijní systémy financují současné penzijní platby z průběžných příspěvků budoucích penzistů či jiných průběžných prostředků, např. z daní či transferů. Nefondové systémy mohou držet značná aktiva (například z důvodů likvidity či jako rezervy).

Generální rada: jeden z rozhodovacích orgánů **ECB**. Skládá se z prezidenta a viceprezidenta ECB a z guvernérů všech národních centrálních bank, které jsou členy **Evropského systému centrálních bank**.

Harmonizované dlouhodobé úrokové sazby: článek 4 Protokolu o kritériích konvergence, na který se odkazuje v čl. 121 **Smlouvy**, stanoví, že konvergence úrokových sazeb se měří na základě úrokových sazeb dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů, s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech. Pro splnění tohoto požadavku Smlouvy zpracovala **ECB** koncepci harmonizace statistiky dlouhodobých úrokových sazeb a ve spolupráci s **Evropskou komisí (Eurostatem)** a pro její potřeby pravidelně shromažďuje údaje

o úrokových sazbách od národních centrálních bank. Pro hodnocení konvergence v této zprávě se používají plně harmonizované údaje.

Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP): ukazatel výše spotřebitelských cen, který sestavuje **Eurostat** a který je harmonizovaný pro všechny členské státy EU. Regulovanými cenami se rozumí ceny přímo stanovené státem (např. poplatky za služby poskytované státem) nebo výrazně ovlivňované státem (např. ceny, které podléhají schválení ze strany vlády či regulátorů).

Hospodářská a měnová unie (HMU): Smlouva popisuje proces vedoucí k vytvoření HMU v Evropské unii ve třech etapách. První etapa HMU začala v červenci 1990 a skončila 31. prosince 1993. V této etapě došlo především ke zrušení všech vnitřních překážek pro volný pohyb kapitálu v EU. Druhá etapa začala 1. ledna 1994. Během ní došlo mimo jiné k založení **Evropského měnového institutu (EMI)**, bylo zakázáno financování veřejného sektoru centrálními bankami stejně jako zvýhodněný přístup veřejného sektoru k finančním institucím. Státy se také zavázaly, že se vyvarují nadměrných schodků veřejných financí. Třetí etapa byla zahájena 1. ledna 1999, kdy byla odpovědnost za měnovou politiku převedena na **ECB** a bylo zavedeno euro. Proces vzniku HMU pak završil přechod na hotovostní euro 1. ledna 2002.

Intervence na hranici fluktuačního rozpětí (pásma): povinná intervence, kterou centrální banky provádějí, pokud jejich měny dosáhnou nejnižší nebo nejvyšší úrovně **fluktuačního rozpětí v rámci ERM II**.

Intervence uvnitř fluktuačního rozpětí (pásma): intervence uvnitř **fluktuačního rozpětí v rámci ERM II**, pomocí nichž se centrální banka snaží ovlivnit kurz své měny.

Investice: hrubá tvorba fixního kapitálu, tak jak je definována v **Evropském systému účtů 1995**.

Investiční pozice vůči zahraničí: hodnota a složení čistých finančních pohledávek (nebo finančních závazků) dané ekonomiky vůči zbytku světa. Čistá investiční pozice vůči zahraničí se také označuje jako čistá pozice ve vnějších aktivech.

Kombinované saldo přímých a portfoliových investic: součet salda přímých investic a salda portfoliových investic na finančním účtu platební bilance. Přímé investice jsou přeshraniční investice za účelem získání trvalého podílu v podniku v jiné zemi (předpokládá se získání podílu odpovídajícího alespoň 10 % kmenových akcií nebo hlasovacích práv). Patří sem investice do základního kapitálu, reinvestované zisky a „ostatní kapitál“ související s mezipodnikovými transakcemi. Pod portfoliové investice spadají majetkové cenné papíry (pokud se nejedná o přímé investice), dluhové cenné papíry v podobě dluhopisů nebo pokladničních poukázek a nástroje peněžního trhu.

Konvergenční program: program obsahující střednědobé vládní plány a předpoklady týkající se vývoje hlavních hospodářských veličin směrem k **referenčním hodnotám** vymezeným ve **Smlouvě**. V tomto programu jsou také popsána opatření směřující ke konsolidaci veřejných financí a hlavní scénáře hospodářského vývoje. Konvergenční programy se obvykle vztahují na následující tři až čtyři roky, během tohoto období jsou však pravidelně aktualizovány. Posuzuje je **Evropská komise** a Hospodářský a finanční výbor, jejichž zprávy slouží jako podklad pro hodnocení, které provádí **Rada ECOFIN**. Od počátku třetí etapy **Hospodářské a měnové unie** vydávají členské státy EU, na které se vztahuje výjimka pro zavedení eura, konvergenční programy, zatímco státy, které jsou členy **eurozóny**, vydávají v souladu s **Paktem stability a růstu** roční programy stability.

Kritéria konvergence: kritéria stanovená v čl. 121 odst. 1 **Smlouvy** (a podrobněji vymezená v Protokolu o kritériích konvergence, na nějž se v článku 121 odkazuje), která musí každý členský stát EU splnit předtím, než může zavést euro. Tato kritéria se týkají cenové stability, vládních finančních pozic, směnných kurzů a dlouhodobých úrokových sazeb. Zprávy vydané podle čl. 121 odst. 1 **Evropskou komisí** a **ECB** posuzují na základě plnění těchto kritérií, zda členský stát dosáhl vysokého stupně udržitelné konvergence.

Mezera výstupu: rozdíl mezi skutečným a potenciálním produktem ekonomiky vyjádřený v procentech potenciálního produktu. Potenciální produkt se vypočítává na základě trendu tempa růstu ekonomiky. Kladná mezera výstupu znamená, že skutečný produkt dosahuje vyšší úrovně, než naznačuje trend nebo potenciální produkt, a poukazuje tudíž na možnost vzniku inflačních tlaků. Záporná mezera výstupu naopak znamená, že skutečný produkt je nižší než trend nebo potenciální produkt, a že tudíž v ekonomice nemusejí existovat inflační tlaky.

Necyklické faktory: faktory ovlivňující saldo vládního rozpočtu, které nejsou způsobeny cyklickými fluktuacemi (viz **cyklická složka rozpočtového salda**). Mohou být například způsobeny strukturálními, tj. trvalými, změnami v rozpočtové politice, nebo **opatřeními s přechodným vlivem**.

Opatření s přechodným vlivem: jedná se o veškeré necyklické vlivy na fiskální proměnné, které i) snižují (nebo zvyšují) schodek rozpočtu **vládních institucí** nebo hrubý dluh (viz také **veřejný dluh a poměr schodku k HDP**) pouze v daném období (jednorázové vlivy), nebo ii) zlepšují (nebo zhoršují) rozpočtovou situaci v daném období na úkor (nebo ve prospěch) rozpočtové situace v budoucnu.

Pakt stability a růstu: má sloužit jako prostředek k zabezpečení zdravých veřejných financí v třetí etapě **Hospodářské a měnové unie** za účelem zlepšování podmínek pro cenovou stabilitu a pro silný a udržitelný růst podporující tvorbu pracovních míst. Za tímto účelem Pakt vyžaduje, aby členské státy specifikovaly své střednědobé rozpočtové cíle, a také konkrétně stanoví **postup při nadměrném schodku**. Pakt se skládá z usnesení Evropské rady, přijatého 17. června 1997 v Amsterdamu, o Paktu o stabilitě a růstu a ze dvou nařízení Rady, konkrétně i) nařízení (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997, ve znění nařízení (ES) č. 1055/2005 ze dne 27. června 2005, o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik a ii) nařízení (ES) č. 1467/97 ze dne 7. července 1997, ve znění nařízení (ES) č. 1056/2005 ze dne 27. června 2005, o urychlení a vyjasnění implementace postupu při nadměrném schodku.

Poměr schodku (veřejných financí) k HDP: schodek rozpočtu **vládních institucí** je definován jako čisté přijaté úvěry a odpovídá rozdílu mezi příjmy a výdaji vládních institucí. Poměr schodku k HDP je definován jako poměr schodku vládních institucí k HDP v běžných tržních cenách. Tento poměr je předmětem jednoho z fiskálních kritérií používaných pro definici existence nadměrného schodku, jak to stanoví čl. 104 odst. 2 **Smlouvy**. Jako synonymum se v této souvislosti také často používá pojem rozpočtové nebo fiskální saldo (schodek nebo přebytek).

Postup při nadměrném schodku: ustanovení vymezená v čl. 104 **Smlouvy** a podrobněji definovaná v Protokolu o postupu při nadměrném schodku vyžadují, aby členské státy EU

zachovávaly rozpočtovou kázeň, uvádějí kritéria pro rozpočtovou pozici, která má být považována za nadměrný schodek, a stanoví postup, který má být uplatněn poté, kdy je konstatováno, že požadavky na saldo rozpočtu nebo veřejný dluh nejsou naplněny. Tato ustanovení jsou doplněna nařízením Rady (ES) č. 1467/97 ze dne 7. července 1997, ve znění nařízení Rady (ES) č. 1056/2005 ze dne 27. června 2005, o urychlení a vyjasnění implementace postupu při nadměrném schodku, které tvoří součást **Paktu stability a růstu**.

Právní konvergence: proces úprav legislativy členských států EU, tak aby byla v souladu se **Smlouvou** a se **Statutem** pro účely i) integrace národních centrálních bank do **Evropského systému centrálních bank** a ii) zavedení eura a začlenění národních centrálních bank do **Eurosystému**.

Primární saldo: čisté přijaté úvěry nebo čisté poskytnuté úvěry **vládních institucí**, bez započtení úrokových plateb na konsolidovaný veřejný dluh.

Rada ECOFIN: viz **Rada EU**.

Rada EU: instituce Evropské unie, která se skládá ze zástupců vlád členských států, obvykle ministrů, kteří jsou odpovědní za konkrétní projednávanou oblast. Rada EU, ve které zasedají ministři hospodářství a financí, se často označuje jako **Rada ECOFIN**. V případě obzvlášť závažných rozhodnutí se Rada EU schází ve složení hlav států nebo předsedů vlád. Tato zasedání by neměla být zaměňována se zasedáními **Evropské rady**.

Rada guvernérů: nejvyšší rozhodovací orgán **ECB**. Jejími členy jsou všichni členové **Výkonné rady** ECB a guvernéři národních centrálních bank těch členských států EU, které zavedly euro.

Referenční hodnota: Protokol o postupu při nadměrném schodku stanoví jednoznačné referenční hodnoty pro **poměr schodku k HDP** (3 %) a **veřejný dluh** (60 % HDP). Protokol o kritériích konvergence, na který se odkazuje v čl. 121 **Smlouvy**, stanoví metodiku pro výpočet referenčních hodnot používaných při hodnocení konvergence cen a dlouhodobých úrokových sazeb.

Referenční období: časové období vymezené v čl. 121 **Smlouvy** a v Protokolu o kritériích konvergence, za které se při hodnocení zkoumá dosažený pokrok v oblasti konvergence.

Smlouva: Smlouva o založení Evropského společenství (tzv. Římská smlouva). Tato smlouva byla několikrát upravena, zejména pak Smlouvou o Evropské unii (tzv. Maastrichtskou smlouvou), která vytvořila základ pro **Hospodářskou a měnovou unii** a obsahuje **Statut ESCB**.

Statut: označuje Protokol o Statutu **Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky**, který je připojen ke **Smlouvě** o založení Evropského společenství, jež byla upravena Amsterdamskou smlouvou, Smlouvou z Nice, rozhodnutím Rady 2003/223/ES a Aktem o podmínkách přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyprské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky a o úpravě smluv, na nichž je založena Evropská unie a dále Aktem o podmínkách přistoupení Bulharské republiky a Rumunska a o úpravě smluv, na nichž je založena Evropská unie.

Úprava centrální parity: změna **centrální parity** měny v rámci mechanismu **ERM II**.

Úprava vztahu mezi schodkem a dluhem: rozdíl mezi saldem rozpočtu **vládních institucí** (schodkem nebo přebytkem veřejných financí) a změnou veřejného dluhu. Tato úprava může mimo jiné pramenit ze změny objemu finančních aktiv v držení vlády, přecenění nebo statistických úprav.

Ústřední vládní instituce: vláda, tak jak ji definuje **Evropský systém účtů 1995**, avšak bez regionálních a místních vládních orgánů (viz také **vládní instituce**). S výjimkou správy fondů sociálního zabezpečení sem patří všechny (ústřední) správní složky státu a další ústřední orgány, jejichž pravomoc pokrývá celé hospodářství země.

Veřejný dluh (dluh vládních institucí, zadlužení): dluh **vládních institucí** je definován jako celková hrubá výše nesplaceného dluhu v nominální hodnotě na konci roku, která je konsolidována uvnitř sektorů i mezi sektory vládních institucí. Poměr veřejného dluhu k HDP je definován jako poměr dluhu vládních institucí k HDP

v běžných tržních cenách. Tento poměr je předmětem jednoho z fiskálních kritérií používaných pro definici existence nadměrného schodku, jak to stanoví čl. 104 odst. 2

Smlouvy.

Vládní instituce: sektor definovaný v **Evropském systému účtů 1995**. Patří do něj rezidentské subjekty, které se převážně zabývají výrobou netržního zboží a poskytováním služeb určených pro individuální nebo společnou spotřebu anebo redistribucí státních příjmů a majetku. Spadají sem ústřední, regionální a místní vládní instituce a fondy sociálního zabezpečení. Právnícké osoby s vlastnickým podílem státu provádějící podnikatelskou činnost (například státní podniky) se do vládních institucí nezahrnují.

Volatilita směnného kurzu: ukazatel kolísavosti směnných kurzů, který se obvykle vypočítává na základě anualizované směrodatné odchylky denních procentních změn.

Výkonná rada: jeden z rozhodovacích orgánů **ECB**. Skládá se z prezidenta a viceprezidenta ECB a čtyř dalších členů. Všichni členové Výkonné rady jsou jmenováni na základě dohody hlav států nebo předsedů vlád těch členských států EU, které zavedly euro.

Zastoupení občanů v důchodovém věku: poměr počtu obyvatel ve věku 65 a více let k počtu obyvatel ve věku 15–64 let.

ISSN 1725938-X

9 771725 938008